

Arrestatieteam Sint Maarten

Onderzoek naar de inrichting en inzet van het arrestatieteam van het Korps Politie Sint Maarten.

Arrestatieteam Sint Maarten

Onderzoek naar de inrichting en inzet van het arrestatieteam van het Korps Politie Sint Maarten.

Opdrachtgever: Raad voor de rechtshandhaving

December 2023

Inhoudsopgave

Afkortingenlijst	4
Voorwoord	5
Samenvatting en aanbevelingen	6
Summary and recommendations	9
1. Inleiding	12
1.1. Inleiding en aanleiding	12
Inleiding	12
Aanleiding	12
1.2 Doel van het onderzoek	12
1.3 Centrale vraagstelling	12
1.4 Toetsingskader	13
1.5 Reikwijdte van het onderzoek	13
1.6 Onderzoek-aanpak en -methode	13
1.7 Leeswijzer	14
2. Wettelijk kader, beleid en relevante documenten	15
2.1 Inleiding	15
2.2 Wet- en regelgeving en beleid.	15
2.2.1 Internationaal	15
2.2.2 Koninkrijk	16
2.2.3 Nationaal	17
3. Onderzoeksbevindingen	23
3.1. Inleiding	23
3.2 Wet- en regelgeving en beleid	23
3.3 Capaciteit op financieel, materieel en personeel gebied.	24
3.4 Aanpak en sturing	30
3.5. Samenwerking	33
4. Analyse, conclusie en aanbevelingen	35
4.1 Analyse & conclusie	35
4.1.1 Inleiding	35
4.1.2 Wet- en regelgeving en beleid	35
4.1.3 Capaciteit op financieel, materieel en personeel gebied	36
4.1.4 Aanpak en Sturing	38
4.1.5 Samenwerking	40
4.2. Beantwoording centrale onderzoeksvraag	40
4.3 Aanbevelingen	42
Bijlage 1	43

Afkortingenlijst

<i>Afkorting</i>	<i>Betekenis</i>
AOE	Aanhoudings- en Ondersteunings-eenheid
AT	Arrestatieteam
BES	Bonaire, Sint Eustatius, Saba
CAS (landen)	Curaçao, Aruba, Sint Maarten
DSI	Dienst Speciale Interventies
CvK	College van Korpschefs
EHRM	Europees Hof voor de Rechten van de Mens
<i>Fte.</i>	Fulltime-equivalent
HOvJ	Hoofd Officier van Justitie
IBT	Integrale Beroepsvaardigheden Training
KPCN	Korps Politie Caribisch Nederland
KC	Korpschef
KPSM	Korps Politie Sint Maarten
LIOL	Landsverordening Inrichting en Organisatie Landsoverheid
MvJ	Ministerie van Justitie
OT	Observatieteam
SWAT	Special Weapons and Tactics

Voorwoord

Dit rapport van de Raad voor de rechtshandhaving bevat de bevindingen, analyses en conclusies van het onderzoek naar de vraag in hoeverre het arrestatieteam van het Korps Politie Sint Maarten is toegerust om zijn taken uit te voeren en op welke wijze aan deze taakuitvoering wordt vormgegeven.

De inzet van een arrestatieteam is het uiterste geweldsmiddel van de politie. Deze inzet is erop gericht om geweld te voorkomen of te beheersen en het gevaar voor de politie en derden tot een minimum te beperken. De aanwezigheid van noodzakelijke waarborgen en randvoorwaarden voor een veilig en professioneel functioneren van een arrestatieteam is daarom van belang.

De Raad concludeert op basis van dit onderzoek dat, ondanks onvoldoende ingevulde randvoorwaarden, de uitvoering van de werkzaamheden in de praktijk relatief goed verloopt. Dit is echter voornamelijk te danken aan de buitengewone inzet van de bij het arrestatieteam betrokken politieambtenaren.

De Raad wil hierbij de organisaties en personen die bij het onderzoek waren danken voor hun constructieve bijdrage. De Raad vertrouwt erop dat de bevindingen en aanbevelingen van dit onderzoek zullen bijdragen aan de verbetering van de noodzakelijke randvoorwaarden voor het arrestatieteam.

DE RAAD VOOR DE RECHTSHANDHAVING

Mr. E.R.A. Morillo, voorzitter

Mr. M.I. Koelewijn

Mr. M.R. Clarinda

Samenvatting en aanbevelingen

Inleiding

De Raad voor de rechtshandhaving heeft in zijn jaarplan voor 2023 een aantal onderwerpen opgenomen. Eén van de onderwerpen is een onderzoek naar de inrichting en inzet van het arrestatieteam (AT) van het Korps Politie Sint Maarten (KPSM).

Gelet op de bijdrage die het arrestatieteam levert aan de handhaving van de rechtsorde en aan de veiligheid voor burgers en opsporingsambtenaren, heeft de Raad onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van de noodzakelijke waarborgen en randvoorwaarden voor een veilig en professioneel functioneren van het AT. Dit heeft de Raad gedaan aan de hand van de onderwerpen wet- en regelgeving en beleid, de financiële, personele en materiele capaciteit, de aanpak en sturing en samenwerking.

Wettelijk kader en beleid

Op basis van dit onderzoek constateert de Raad dat het geldende wettelijke kader voor de inrichting en de inzet van het AT over het algemeen up-to-date is en een duidelijke basis vormt voor de taakuitvoering, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van het AT. De Raad is wel van mening dat de afronding en ingebruikname van de concept regeling arrestatieteam en observatieteam met inachtneming van het bestaande wettelijk kader, samen met de in de Landsverordening politie geboden mogelijkheid om de organisatie en taken van het AT nader te regelen, belangrijk is voor een sluitend stelsel van de inrichting, aansturing en het optreden van het AT.

Capaciteit

Het AT van het KPSM is de enige lokale specialistische eenheid die deze specifieke werkzaamheden kan verrichten. Ook uit dit onderzoek blijkt dat de slechte financiële situatie van het land negatieve gevolgen heeft voor het KPSM. Hierdoor beschikt het korps niet over de benodigde financiële en materiele middelen om het AT voldoende in te richten, te beheren en de inzet te garanderen.

De Raad concludeert dan ook dat het AT qua personele, materiele en financiële capaciteit onvoldoende toegerust is om de opgedragen werkzaamheden op een zo veilig mogelijke manier uit te voeren. De Raad concludeert voorts dat het AT zijn werkzaamheden, ondanks de ontoereikende omstandigheden, feitelijk alleen kan uitvoeren dankzij twee belangrijke en positieve aspecten. Dit is enerzijds op het gebied van de AT-opleidingen en anderzijds door de inzet van individuele politiemensen, welke zich onder meer kenmerkt door toewijding, creativiteit en deskundigheid.

De AT-medewerkers werken fulltime binnen het KPSM in hun eigen functie en vervullen de AT-werkzaamheden als neventaak. De Raad is van mening dat de tijd die nodig is voor het uitvoeren van de fulltime functie, aangevuld met AT-gerelateerde inzet en training, voor een onevenredig grote werkdruk zorgt op een relatief klein groep mensen (11 fte).

Werkzaamheden

In verband met het specifieke karakter van de AT-werkzaamheden ligt de nadruk op fysieke en mentale beproevingen en het stelselmatig beoefenen van vaardigheden (schietsvaardigheid, zelfverdediging), theoretische en praktijk procedures.

Voorts is er binnen het KPSM en het AT sprake van intensieve onderlinge sociale controle en opvang en kan het AT-personeel in voorkomend geval een beroep doen op bedrijfsopvang en sociaal-medische of psychologische begeleiding. De Raad wijst in dezen op de noodzaak om het beleid schriftelijk vast te leggen omdat fysieke of mentale problemen kunnen leiden tot rechtspositionele gevolgen voor de betrokken AT-medewerker.

De Raad meent dat de inrichting van de informatiehuishouding binnen de KPSM en de wijze van sturing en monitoring, evaluatie, verantwoording en ondersteuning bijdraagt aan een goede aanpak door het AT.

Verantwoordelijkheden

Verder blijkt dat er vanuit het ministerie van Justitie (MvJ) nauwelijks sprake is van betrokkenheid en (beleid) ondersteuning van het KPSM, in relatie tot het AT. Dit geldt vooral voor de ondersteuning op het gebied van regelgeving en beleid aangaande de behoefte aan en aanschaf van materieel, training, samenwerking, rechtszekerheid en continuïteit. Ook zijn tijdens het onderzoek onachtzaamheden op het gebied van geheimhouding van informatie en afscherming van werkwijze en identiteit van AT-leden binnen verschillende ministeries geconstateerd.

De Raad benadrukt op basis van het gestelde in dit onderzoek dat niet alleen de mensen die direct of indirect deel uitmaken van het AT een specifieke verantwoordelijkheid hebben voor de inrichting en de inzet van een AT, maar dat dit ook geldt voor het bestuur van het land. Op Sint Maarten is er namelijk geen sprake van een lokaal netwerk van elkaar ondersteunende 'speciale eenheden'. Het AT is hierdoor gedwongen om (in eerste instantie) zelfstandig in gevarieerde (potentieel) levensbedreigende situaties met betrekkelijk weinig geweld de AT-werkzaamheden te verrichten.

Samenwerking

Het AT moet daardoor ook in het kader van de inrichting en de inzet op lokaal niveau vrijwel structureel een beroep doen op ondersteuning van andere onderdelen van het KPSM en in voorkomend geval ook samenwerken met andere (justitiële) organisaties. Op koninkrijksniveau werkt het AT al langere tijd nauw samen met de politieacademie, de Dienst Speciale Interventies (DSI) en de AT's van de andere landen in het Caribisch deel van het Koninkrijk.

De samenwerkingsverbanden op koninkrijksniveau dragen naar de mening van de Raad positief bij aan de kwaliteit en veiligheid van de werkzaamheden van het AT en vormen de basis voor kwalitatief goede opleidingen, onderlinge ondersteuning en uitwisselbaarheid. Dit is van groot belang gezien de capaciteitsproblemen bij het KPSM en het AT. Het zou volgens de Raad goed zijn om deze samenwerking schriftelijk te bestendigen.

Eindconclusie

De Raad is van mening dat het AT – ondanks de (capacitaire) beperkingen – haar werkzaamheden professioneel uitvoert en duidelijk intern wordt aangestuurd door de bevelvoerders van het KPSM.

Op het gebied van externe verantwoordelijkheid door de verantwoordelijke bestuurlijke autoriteiten en ondersteuning en de benodigde financiële, personele en materiele capaciteit die voortkomen uit het bestaan van een professioneel AT, is volgens de Raad nog winst te behalen.

De Raad beveelt de minister van Justitie van Sint Maarten het volgende aan:

	Aan de minister van Justitie
1.	Regel op basis van de Landsverordening politie de organisatie en taken van het AT.
2.	Formaliseer beleid dat de opvang, begeleiding en rechtspositionele kaders voor het AT-personeel regelt.
3.	Zorg voor een toereikend financieel budget om de organisatorische, personele en materiele randvoorwaarden van het AT structureel te waarborgen.
4.	Neem zo spoedig mogelijk maatregelen om de geheimhouding en afscherming van AT gerelateerde informatie en werkwijze binnen de verschillende ministeries te bewerkstelligen.
5.	Zorg dat het ministerie zijn wettelijke taak voor de voorbereiding van beleid en wet- en regelgeving met betrekking tot aangelegenheden welke het ministerie raken zoals verwoord in artikel 15 van de LIOL, vervult.
	Aan de minister van Justitie, ten behoeve van het Korps Politie Sint Maarten
6.	Leg het reeds ingezette traject binnen het KPSM omtrent de aanpak, inrichting, inzet en taakuitvoering van het AT schriftelijk vast.
7.	Geef de korpschef een operationeel werkbudget en financieel mandaat om bij bijzondere omstandigheden met dit budget te werken.
8.	Zorg voor een formele schriftelijke basis voor de bestaande samenwerking en ondersteuning met betrekking tot AT-opleidingen en samenwerking in Koninkrijksverband.
9.	Onderzoek lokale mogelijkheden binnen de rest van de justitiële keten om geschikte personele capaciteit te werven en op te leiden.

Summary and recommendations

Introduction

The Law Enforcement Council has included several topics in its annual plan for 2023. One of the topics is an inspection into the organization and deployment of the arrest team (AT) of the Sint Maarten Police Force (KPSM). Taking into account the contribution that the AT makes to the maintenance of law and order and to the safety of citizens and police officers, the Council has examined the presence of the necessary safeguards and preconditions for the safe and professional functioning of the AT. The Council did this based on the topics of legislation, regulations, and policy, financial, human, and material capacity, approach and management and cooperation.

Legal framework and policies

Based on this inspection, the Council concludes that the applicable legal framework for the structure and deployment of the AT is generally up-to-date and forms a clear basis for the performance of the tasks, powers, and responsibilities of the AT. However, the Council is of the opinion that the finalization and implementation of the draft regulation on the “arrest- and observation team”, with due observance of the existing legal framework, together with the possibility offered in the National Police Ordinance to further regulate the organization and tasks of the AT, is important for a comprehensive system of the structure, management, and actions of the AT.

Capacity

The AT of the KPSM is the only local specialized unit that can carry out this specific work. This inspection (again) shows that the country's poor financial situation has a negative impact on the KPSM. As a result, the KPSM does not have the necessary financial and material resources to adequately set up, manage and guarantee the deployment of the AT.

The Council therefore concludes that the AT is insufficiently equipped in terms of personnel, material, and financial capacity to carry out the assigned work in the safest possible manner. The Council also concludes that, despite the inadequate conditions, the AT can in fact only carry out its work thanks to two important and positive aspects. This is on the one hand, the presence and quality of the AT training and, on the other hand through the commitment of individual police officers, which is characterized by dedication, creativity, and expertise.

The AT employees work full-time within the KPSM in their own position and fulfil the AT activities as an ancillary task. The Council is of the opinion that the time needed to perform the full-time position, supplemented by AT-related deployment and training, results in a disproportionately large workload for a relatively small group of people (11 FTEs).

Operations

Due to the specific nature of AT operations, the emphasis is on physical and mental tests and the systematic practice of skills (marksmanship, self-defense), theoretical and practical procedures.

In addition, there is intensive mutual social control and assistance within the KPSM and the AT, and the AT staff can, where necessary, make use of occupational health and safety assistance and socio-medical or psychological counselling. In this regard, the Council points to the need to formally record these policies in writing because physical or mental problems can lead to legal consequences for the AT employee concerned.

The Council is of the opinion that the structure of the information management and the way in which the AT is operationally managed and monitored, evaluated, and supported within the KPSM contributes to a good approach by the AT.

Responsibilities

Furthermore, it appears that there is hardly any involvement and (policy) support from the MoJ for the KPSM in relation to the AT. This applies to regulatory and policy support regarding the need for and procurement of equipment, training, cooperation, legal certainty, and continuity. During the investigation, negligence in the field of confidentiality of information and shielding of the working methods and identity of AT members within various ministries was also found.

Based on what is stated in this inspection, the Council emphasizes that not only the people who are directly or indirectly part of the AT have a specific responsibility for the structure and deployment of an AT, but that this also applies to the government of the country.

On Sint Maarten, there is no local network of mutually supporting 'special units'. As a result, the AT is forced to (initially) carry out the AT operations independently in varied (potentially) life-threatening situations with relatively little force.

Cooperation

As a result, the AT is forced to almost call on support structurally from other parts of the KPSM and, where appropriate, also cooperate with other (judicial) organizations. At the Kingdom level, the AT has been working closely with the Police Academy, the Special Interventions Service (DSI) and the ATs of the other countries in the Caribbean part of the Kingdom for some time.

In the Council's opinion, the partnerships at kingdom level make a positive contribution to the quality and safety of the operations of the AT's and form the basis for high-quality training, mutual support, and exchangeability. This is of great importance in view of the capacity problems at the KPSM and the AT. In the Council's view, it would be a good idea to consolidate this cooperation in writing.

Final Conclusion

The Council is of the opinion that the AT – despite the (capacity) limitations – carries out its work professionally and is clearly managed internally by the KPSM commanders. In the Council's view, there is still room for improvement concerning the external responsibility by the responsible administrative authorities and concerning the support for the necessary financial, human, and material capacity arising from the existence of a professional AT.

The Council recommends the following to the Minister of Justice of Sint Maarten:

	To the Minister for Justice
1.	Based on the National Police Ordinance, regulate the organization and tasks of the AT.
2.	Formalize policies that regulate the assistance, guidance, and legal status frameworks for the AT employees.
3.	Make sure there is an adequate financial budget to structurally guarantee the organizational, personnel and material preconditions of the AT.
4.	Take measures as soon as possible to ensure the secrecy and shielding of AT-related information and working methods within the various ministries.
5.	Ensure that the Ministry fulfils its statutory duty to prepare policy and legislation and regulations relating to matters affecting the Ministry, as expressed in Article 15 of the LIOL.
	To the Minister of Justice, on behalf of the Sint Maarten Police Force
6.	Lay down in writing the process that has already been started within the KPSM regarding the approach, structure, deployment, and performance of tasks of the AT.
7.	Provide the Chief of Police with an operational working budget and financial mandate to work with this budget in special circumstances.
8.	Provide a formal written basis for the existing cooperation and support with regard to AT-training and cooperation within the Kingdom.
9.	Explore local opportunities within the rest of the justice chain to recruit and train additional human capacity for the AT.

1. Inleiding

1.1. Inleiding en aanleiding

Inleiding

De Raad voor de rechtshandhaving (de Raad) is belast met de algemene inspectie van de verschillende diensten en instellingen die deel uitmaken van de justitiële keten in Curaçao, Sint Maarten en Nederland voor wat betreft Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Caribisch Nederland). De Raad heeft in zijn jaarplan voor 2023 onder meer opgenomen een onderzoek te doen naar de inrichting en inzet van het arrestatieteam (AT) van het Korps Politie Sint Maarten (KPSM).

Aanleiding

Het KPSM is belast met de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en ontleent zijn bevoegdheid om geweld te gebruiken aan de wet. Het uitgangspunt hierbij is dat het gebruik van geweld zoveel mogelijk moet worden voorkomen en pas als uiterste middel mag worden ingezet. De politie dient goed voorbereid te zijn op de toepassing van geweld. Dit kan onder meer door de inzet van één of meerdere specialistische teams. Het KPSM beschikt over een dergelijk team (AT) dat kan worden ingezet bij levensbedreigende situaties of situaties die levensbedreigend kunnen worden. Een dergelijk specialistisch team is gezien de ontwikkelingen binnen de criminaliteit, waar het gebruik van (vuurwapen)geweld een blijvend en serieus probleem is, onmisbaar. Een AT is het uiterste geweldsmiddel van de politie en wordt daarom niet bij het minste of geringste incident ingezet. Een inzet dient, gezien de geweldsmiddelen die een AT tot zijn beschikking heeft, met waarborgen omkleed te zijn. Medewerkers van een AT ondergaan daarom een strenge selectie en doorlopen een specialistische opleiding en beschikken over een specifieke uitrusting. De inzet van een AT is erop gericht om geweld te voorkomen of te beheersen door snel en vooral verrassend op te treden bij een aanhouding en het gevaar voor derden tot een minimum te beperken. Om deze werkwijze te kunnen uitvoeren en volhouden is het van essentieel belang dat het AT zijn werkzaamheden veilig en geoefend kan uitvoeren en dat aspecten zoals wet- en regelgeving, sturing, aanpak, samenwerking en financiële, personele en materiele capaciteit goed geregeld zijn.

1.2 Doel van het onderzoek

Het belang van de bijdrage van het AT aan de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde en het vergroten van de veiligheid voor burgers en opsporingsambtenaren is in de ogen van de Raad groot. De Raad maakt derhalve middels dit onderzoek inzichtelijk in hoeverre de noodzakelijke randvoorwaarden voor een veilig en professioneel functioneren van het AT aanwezig zijn. Op basis van de uit het onderzoek verkregen inzichten wil de Raad, daar waar nodig, door middel van aanbevelingen een bijdrage leveren aan het functioneren van het AT en de veiligheid van alle betrokkenen.

1.3 Centrale vraagstelling

De centrale vraag in dit onderzoek luidt:

In hoeverre is het AT toegerust om zijn taken uit te voeren en op welke wijze wordt aan deze taakuitvoering vormgegeven?

Ter beantwoording van de centrale vraag zijn de volgende *deelvragen* opgesteld:

1. *Welke wet- en regelgeving en beleid ligt ten grondslag aan de werkzaamheden van het AT?*
2. *In hoeverre beschikt het AT over de noodzakelijke financiële, personele en materiele middelen?*
3. *Op welke wijze is de aanpak van de inzet en de taakuitvoering van het AT georganiseerd?*
4. *In hoeverre en op welke wijze vindt sturing plaats met betrekking tot de inzet en de taakuitvoering van het AT?*
5. *In hoeverre en op welke wijze is er sprake van samenwerking met andere organisaties door het AT?*

1.4 Toetsingskader

Voor de beantwoording van de hoofdvraag en de deelvragen is een toetsingskader opgesteld met behulp van de toepasselijke wet- en regelgeving en overige informatie waarvan een overzicht is opgenomen in bijlage 1.

Uit de documenten genoemd in bijlage 1 is naar voren gekomen dat de onderstaande aspecten van belang zijn bij het genoemde onderwerp: wet- en regelgeving, beleid en procedures, aanpak en sturing, samenwerking en financiële, personele en materiele middelen. Deze aspecten zijn dan ook getoetst om te kunnen bezien in hoeverre de noodzakelijke randvoorwaarden aanwezig zijn voor een veilig en professioneel functioneren van het AT.

1.5 Reikwijdte van het onderzoek

Het onderzoek heeft betrekking op de periode van 2018 tot en met medio 2023. Het onderzoek heeft zich geconcentreerd op de aanwezigheid van de noodzakelijke waarborgen en randvoorwaarden voor een veilig en professioneel functioneren van het AT.

1.6 Onderzoeksaanpak

Dit onderzoek is in vijf fasen uitgevoerd:

1. Oriëntatiefase: globale verdieping in het onderwerp ten behoeve van het bepalen van de insteek van het onderzoek en het schrijven van het plan van aanpak.
2. *Deskresearch*: literatuuronderzoek, uitwerking van het theoretisch/juridisch kader en voorbereiding van de interviews.
3. Dataverzameling: het verzamelen van informatie op basis van een schriftelijke vragenlijst bij enkele '*stakeholders*', het uitvoeren van interviews met medewerkers van het ministerie van Justitie (MvJ), het Openbaar Ministerie (OM) en het KPSM en het bijwonen van een afsluitende oefening van het AT op Sint Maarten.
4. Analyse en rapportage: analyseren van de verzamelde informatie en opstellen van het concept inspectierapport.

5. Wederhoor en vaststelling: de respondenten/geïnterviewden zijn in de gelegenheid gesteld te reageren op feitelijke onjuistheden in de conceptrapportage, waarna eventuele opmerkingen zijn verwerkt en het definitieve rapport door de Raad is vastgesteld en aangeboden aan de minister van Justitie.

1.7 Leeswijzer

Na het inleidende hoofdstuk 1, beschrijft hoofdstuk 2 het wettelijk kader, het beleid en regelgeving die van belang zijn voor de inrichting en inzet van het AT van het KPSM. In bijlage 1 van dit rapport is een overzicht van de toepasselijke wet- en regelgeving en overige informatie op koninkrijks-, regionaal- en lokaal niveau opgenomen. Verder wordt in hoofdstuk 2 aandacht besteed aan de verschillende bijzondere vereisten, die gesteld worden aan de werkzaamheden en de inrichting van een AT. Hoofdstuk 3 behandelt de onderzoeksbevindingen met betrekking tot wet- en regelgeving, capaciteit op financieel, materieel en personeel gebied, aanpak en sturing en tot slot samenwerking. De bevindingen van hoofdstuk 3 vormen de basis voor de analyse, conclusies en aanbevelingen die in hoofdstuk 4 zijn uitgewerkt.

2. Wettelijk kader, beleid en relevante documenten

2.1 Inleiding

Het politiekorps heeft tot taak in ondergeschiktheid aan het bevoegd gezag en in overeenstemming met de daarvoor geldende rechtsregels te zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven en is bevoegd deze handhaving in het uiterste geval af te dwingen middels geweld. Deze handhaving is gebaseerd op de taakstelling en bevoegdheden die zijn verankerd in de wet. Het gebruik van geweld is gebonden aan voorwaarden en wordt begrensd door de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit. De Raad gaat hierna op hoofdlijnen in op relevante wetgeving, alsmede beleid- en regelgeving. Ook besteedt de Raad aandacht aan de verschillende bijzondere vereisten, die gesteld worden aan de werkzaamheden en de inrichting van een AT.

2.2 Wet- en regelgeving en beleid.

2.2.1 Internationaal

Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (IVBPR)¹

Artikel 6, eerste lid, derde volzin, van dit verdrag bepaalt dat eenieder recht op leven heeft, dat dit recht door de wet beschermd wordt en dat niemand naar willekeur van zijn leven beroofd mag worden.

Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM)²

Artikel 2, eerste lid, van dit verdrag zegt dat het recht van eenieder op leven wordt beschermd door de wet en dat niemand opzettelijk van het leven mag worden beroofd, behoudens door de tenuitvoerlegging van een gerechtelijk vonnis wegens een misdrijf waarvoor de wet in de doodstraf voorziet. In het tweede lid is daaraan toegevoegd dat de beroving van het leven wordt geacht niet in strijd met dit artikel te zijn geschied, ingeval die het gevolg is van het gebruik van geweld, dat absoluut noodzakelijk is: a. ter verdediging van wie dan ook tegen onrechtmatig geweld; b. teneinde een rechtmatige arrestatie te bewerkstelligen of het ontsnappen van iemand die op rechtmatige wijze is gedetineerd te voorkomen; c. teneinde in overeenstemming met de wet een oproer of opstand te onderdrukken.

Uitspraak EHRM

Ook een uitspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) is relevant in dit kader.³ De uitspraak van het EHRM in de zaak "*McCann and others v. the United Kingdom*" is van belang vanwege het verband met voornoemd artikel 2 van het EVRM en de in lid 2 omschreven uitzondering en de implicaties van dit arrest voor het optreden en de inrichting van speciale eenheden (waaronder ook begrepen arrestatieteams). De uitspraak behandelde de arrestatie door de Britse en Spaanse autoriteiten van drie leden van de '*Irish Republican Army*' (IRA) in 1995 die verdacht werden van het voorbereiden van een terroristische aanval op het schiereiland Gibraltar.

¹ <https://wetten.overheid.nl/BWBV0001017/1979-03-11>

² https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_nld

³ [https://hudoc.echr.coe.int/fre#%22itemid%22:\[%22001-57943%22\]](https://hudoc.echr.coe.int/fre#%22itemid%22:[%22001-57943%22])

Het vonnis beoordeelt de inzet van de speciale eenheden, het gebruikte (dodelijke) geweld en de verantwoordelijkheden van de hierbij betrokken speciale eenheden en die van de operationele en bestuurlijke autoriteiten. De uitspraak van het EHRM benadrukt een aantal zaken waaronder het feit dat er – gegeven de waarden en belangen die op het spel staan – hoge eisen moeten worden gesteld aan de organisatie en inzet van (het stelsel van) speciale eenheden.

Eén van de implicaties van deze uitspraak is de voorwaarde dat de inzet van speciale eenheden ten nauwste moet zijn afgestemd op de (waardering van de) informatie waarover via inlichtingendiensten, opsporingsdiensten en observatiediensten wordt, respectievelijk kan, worden beschikt.⁴ Een andere implicatie betreft de eisen die het EHRM stelt aan de aansturing van (het stelsel van) speciale eenheden. Zo stelt het EHRM in de uitspraak dat er niet alleen hoge eisen moeten worden gesteld aan de organisatie van speciale eenheden en aan de mensen die daarvan deel uitmaken – per slot van rekening blijven zij, zo stelt het EHRM, persoonlijk verantwoordelijk voor wat zij in dit verband doen – maar dat er zeker zulke hoge eisen gelden voor de operationele en bestuurlijke autoriteiten die deze eenheden aansturen. Het is in dit kader met name van belang dat de operationele en bestuurlijke autoriteiten verantwoordelijk zijn voor een goede organisatie, inrichting en ondersteuning van de speciale eenheden en dat zij goed vertrouwd moeten zijn met de mogelijkheden en beperkingen van deze speciale eenheden.

2.2.2 Koninkrijk

Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden (Statuut)⁵

Op grond van artikel 36 van het Statuut verlenen Nederland, Aruba, Curaçao en Sint Maarten elkander hulp en bijstand. De landen kunnen onderling regelingen treffen (artikel 38 lid 1).

Rijkswet Politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Rijkswet politie)⁶

Volgens artikel 5 heeft de politie tot taak om, in ondergeschiktheid aan het bevoegde gezag en in overeenstemming met geldende rechtsregels, de rechtsorde te handhaven en hulp te verlenen aan hen die deze behoeven. Ook het waken over de veiligheid van personen (persoonsbeveiliging) wordt als onderdeel van de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde gezien (artikel 1, tweede lid en het gestelde hierover in de memorie van toelichting van deze Rijkswet).

Aan het hoofd van het politiekorps staat een korpschef (KC), belast met de dagelijkse leiding van het korps (artikel 6). Verder bepaalt deze wet dat er voor het politiekorps in een aantal taakgebieden moet worden voorzien. Dit is onder meer het taakgebied van observatie en de aanhouding van vuurwapengevaarlijke verdachten (artikel 7). Volgens artikel 12 zijn de in één van de landen voor de politietaak aangestelde ambtenaren van politie bevoegd hun taak uit te oefenen in elk van de landen. Artikel 13 van deze Rijkswet reguleert de bevoegdheid van het gebruik van geweld en de toegang tot elke plaats, waaronder het binnentreden van een woning, door ambtenaren van politie aangesteld voor de uitvoering van de politietaak.

⁴ De herinrichting van het stelsel van speciale eenheden, Fijnaut 2004, blz.16

⁵ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0002154/>

⁶ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0028079/2010-10-10>

De landen moeten onderling een regeling treffen, die kwaliteitscriteria en opleidings- en trainingsvereisten voor ambtenaren van politie bevat (artikel 41 lid 1). Deze criteria en vereisten worden in elk van de landen vastgesteld bij landsbesluit, houdende algemene maatregelen, respectievelijk algemene maatregel van bestuur. Elk van de landen kan bij of krachtens landsbesluit, houdende algemene maatregelen respectievelijk bij of krachtens algemene maatregel van bestuur aanvullende kwaliteitscriteria en opleidings- en trainingsvereisten stellen voor de ambtenaren van politie van het politiekorps (artikel 41 lid 2).

De landen moeten onderling een regeling treffen voor wat betreft de regels voor de uitrusting van ambtenaren van politie. Deze regels worden in elk van de landen vastgesteld bij landsbesluit, houdende algemene maatregelen of algemene maatregelen van bestuur (artikel 42, lid 1). Elk van de landen kan bij of krachtens landsbesluit, houdende algemene maatregelen, of bij of krachtens algemene maatregel van bestuur aanvullende regels over de uitrusting van ambtenaren van politie van het politiekorps stellen (artikel 42, lid 2).

Onderlinge regelingen

Uitrustingsregeling voor de politie van Curaçao, Sint Maarten en Bonaire, Sint Eustatius en Saba⁷

Deze regeling behandelt onder meer de bewapening en uitrusting van de ambtenaar van politie (artikel 2 e.v.), de ambtenaar van politie belast met persoonsbeveiliging (artikel 5) en de ambtenaar van politie die behoort tot een aanhouding – en ondersteuningseenheid (artikel 6 e.v.). Verder wordt in deze regeling de verantwoordelijkheid van de minister van Justitie voor de vaststelling van het merk en type van de wapens, munitie en uitrusting in deze regeling genoemd, alsmede voor de aanschaf en afvoer hiervan. Ook stelt de regeling eisen aan onder meer de bekwaamheid van de betreffende ambtenaar. De bepalingen van deze onderlinge regeling zijn voor een deel terug te vinden in de ministeriële regeling ter uitvoering van artikel 16, tweede lid, onder d, van de Politieregeling 1999 (zie verder bladzijde 15).

Onderlinge regeling houdende kwaliteitseisen, opleidings- en trainingsvereisten politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba⁸

Deze onderlinge regeling behandelt onder meer functie-eisen en vaardigheidsnormen voor de ambtenaar van politie op het gebied van geweldsbeheersing, aanhoudings- en zelfverdedigingsvaardigheden (artikelen 7.2 tot en met 7.6). De bepalingen van deze onderlinge regeling zijn grotendeels terug te vinden in het Landsbesluit houdende regels over de rechtspositie van ambtenaren van politie van het Korps Politie Sint Maarten (zie verder bladzijde 15).

2.2.3 Nationaal

Staatsregeling Sint Maarten (Staatsregeling)⁹

Artikel 2 van de Staatsregeling waarborgt het recht op leven voor eenieder. Volgens de bijbehorende memorie van toelichting is dit artikel gebaseerd op de hiervoor genoemde artikelen 2, eerste lid, EVRM en 6, eerste lid, derde volzin, IVBPR.

⁷ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0028960/2010-10-10>

⁸ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2010-11398.html>

⁹ <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR179884>

Artikel 7 van de Staatsregeling stelt dat het binnentreden van een woning zonder toestemming van de bewoner alleen is geoorloofd in gevallen bij landsverordening bepaald en door hen die daartoe bij landsverordening zijn aangewezen. Voor het binnentreden worden in dit artikel een aantal kaders gesteld, die bij landsverordening verder dienen te worden gereguleerd.

Artikel 27 stelt dat niemand zijn vrijheid mag worden ontnomen dan volgens bij wettelijke regeling te stellen regels van, onder andere, rechtmatig detentie en rechtmatige arrestatie.

Voorts geeft artikel 124 de basis voor een politiekorps (lid 1) en regelt het dat bij onderlinge regelingen met een of meer landen in het Koninkrijk regels gesteld kunnen worden over de politie waarbij de regering de bepalingen van de Staatsregeling in acht dient te nemen (lid 2).

Volgens artikel 125 heeft de politie als taak de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven in ondergeschiktheid aan het bevoegd gezag en in overeenstemming met daarvoor geldende rechtsregels.

Op grond van artikel 126 is de politieambtenaar, die is aangesteld voor de politietaak onder bepaalde in dit artikel aangegeven voorwaarden, bevoegd in de rechtmatige uitoefening van zijn taak geweld te gebruiken tegen personen en goederen. Verder dienen nadere regels gesteld te worden over het geweldgebruik in een landsverordening of in een onderlinge regeling zoals bedoeld in het hiervoor genoemde artikel 124, tweede lid.

Landsverordeningen

Landsverordening inrichting en organisatie landsoverheid (LIOL)¹⁰

Op basis van artikel 9 van de landsverordening valt het KPSM onder de bestuurlijke verantwoordelijkheid van de Minister van Justitie. Een van de taken van de ambtelijke organisatie in casu het MvJ op basis van artikel 11 is de voorbereiding van beleid en wet- en regelgeving met betrekking tot aangelegenheden welke het MvJ raken. Op basis van artikel 15 heeft het MvJ als doelstelling het scheppen van randvoorwaarden voor de handhaving van de veiligheid, orde en rust, en de waarborging van het recht binnen de samenleving.

Landsverordening Politie¹¹

Het politiekorps moet in ieder geval uit twee organisatieonderdelen bestaan, namelijk een Dienst Basis Politiezorg en een Dienst Opsporing (artikel 2 lid 1). De Dienst Opsporing is verantwoordelijk voor onder andere de taakgebieden: aanhouding van vuurwapengevaarlijke verdachten en observatie (artikel 7, tweede lid onder b en c, van de Rijkswet politie). Bij landsbesluit kunnen nadere regels worden gesteld omtrent de organisatie en taken van de diensten Basis Politiezorg en Opsporing, organisatieonderdelen worden ingericht ter ondersteuning van de twee genoemde organisatieonderdelen en kunnen organisatieonderdelen worden ingericht met specifieke taken en daarop toegesneden activiteiten (artikel 2, lid 2, 3 en 4).

Artikel 4 stelt dat de minister van Justitie objecten en diensten kan aanwijzen waarvan bewaking en beveiliging door de politie noodzakelijk is. Als dit geschiedt in het kader van de handhaving van de openbare orde draagt de minister zorg voor de uitvoering van dit besluit.

¹⁰ <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR157703/3>

¹¹ <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR301034>

Als dit geschiedt in het kader van de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde draagt de procureur-generaal (PG) zorg voor de uitvoering van dit besluit.

Artikel 5, eerste lid, kent de bevoegdheden van artikel 13, eerste en vierde lid Rijkswet politie en aanvullende maatregelen zoals bedoeld in artikel 14, derde lid Rijkswet politie toe aan personen die door de minister van Justitie zijn aangewezen voor het vervoer van rechtens van hun vrijheid beroofde personen.

Wetboek van strafvordering (WvSv)¹²

Het WvSv bevat een aantal artikelen over de bevoegdheden en dwangmiddelen (artikel 71) die van belang zijn voor de werkzaamheden van een AT. De aanhouding van verdachten (artikelen 73 en 74), het betreden van plaatsen ter aanhouding (artikel 76) en het binnentreden van woningen (artikel 155 e.v.) wordt in deze wet aangehaald.

Landsverordening houdende nadere voorzieningen op het stuk van wapens¹³

Volgens deze verordening is het verboden op de openbare weg of op enige voor het publiek toegankelijke plaats een wapen bij zich te hebben. In artikel 2 van deze verordening wordt op dit verbod onder meer een uitzondering gemaakt voor de ambtenaar van politie voor zover het wapen dat de ambtenaar bij zich heeft tot de dienstuitrusting behoort.

Landsbesluiten

Landsbesluit, houdende algemene maatregelen, houdende de ambtsinstructie¹⁴

Dit landsbesluit reguleert de bevoegdheid tot het gebruik van geweld (artikelen 9-11), het gebruik van vuurwapens met normale en niet-penetrerende munitie (artikelen 12-20), fysiek geweld en de wapenstok (artikelen 28, 29), verplichting tot melding van geweld (artikel 30) en het gebruik van handboeien (artikel 31) door de ambtenaar van politie.

Landsbesluit, houdende algemene maatregelen, houdende regels over de rechtspositie van ambtenaren van politie van het Korps Politie Sint Maarten^{15, 16}

Dit landsbesluit behandelt in het hoofdstuk over de geweldsbeheersing, aanhoudings- en zelfverdedigingsvaardigheden in een aantal artikelen de eisen van geoefendheid voor een ambtenaar van politie op het gebied van het gebruik van geweldsmiddelen en vuurwapens (artikel 90), de gelegenheid voor training (artikel 91), de toetsing (artikel 92 en 93) en de registratie van de training en vaardigheden (artikel 94).

Landsbesluit, houdende algemene maatregelen, ter uitvoering van artikel 10, onder e, van de Politieregeling 1999 (Landsbesluit opleidingen politiepersoneel)¹⁷

De KC van het KPSM is ingevolge de wet verantwoordelijk voor de opleiding van zowel nieuw als bestaand personeel. Dit landsbesluit regelt onder meer in de artikelen 40 en 41 de organisatie en coördinatie van aanvullende opleidingen.

¹² <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR142469>

¹³ <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR142380/2>

¹⁴ <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR292804>

¹⁵ <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR291491>

¹⁶ In zijn rapport 'Doorlichting Landsrecherche Sint Maarten' (2021) wees de Raad op een advies van de Raad van Advies over welk rechtspositiebesluit van toepassing is op het KPSM. Het ging om het Besluit rechtspositie Korps Politie Nederlandse Antillen 2000 en het Besluit rechtspositie KPSM. Volgens de Raad van Advies is het Besluit rechtspositie KPSM toepasselijk. De Raad van Advies concludeerde dat het Besluit rechtspositie KPSM sinds 10 oktober 2010 in werking is getreden en dat de daarin opgenomen inwerkingtredingsbepaling daar niet aan in de weg stond. Daarnaast is het Besluit rechtspositie Korps Politie Nederlandse Antillen nog steeds geldend recht. De Raad van Advies gaf daarom de wenselijkheid aan om het Besluit rechtspositie Korps Politie Nederlandse Antillen in te trekken. Begin 2023 was de laatste stand van zaken dat er nog geen intrekkingbesluit was gepubliceerd.

¹⁷ <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR142183>

Landsbesluit, houdende algemene maatregelen, ter uitvoering van artikel 4, derde lid, van de Politieregeling (instructie korpschef)¹⁸

Artikel 4 van dit landsbesluit stelt dat de KC zorg dient te dragen voor de opleiding van nieuw geworven politiepersoneel; de verdere opleiding en de voortgezette oefening van het overige personeel en de vaktechnische voorlichting van het politiepersoneel.

Ministeriële regeling

Ministeriële regeling ter uitvoering van artikel 16, tweede lid, onder d, van de Politieregeling 1999¹⁹

Artikel 6 van deze regeling regelt de bevoegdheid van de ambtenaar van politie tot het dragen en beschikken over (vuur)wapens. Ook wordt de verantwoordelijkheid voor uniformen en wapens hier geregeld (artikelen 11 en 12). Verder reguleert deze regeling onder meer het tenue (artikel 31), het dragen en gebruik van wapens (artikelen 52 en 53), vaststelling merk, model en kaliber wapens en munitie van de voor de ambtenaar van politie geldende wapens (artikelen 51,54 en 55).

Plannen

Inrichtingsplan (2010) KPSM ²⁰

Dit oorspronkelijke plan rond '10-10-10' stelt vast dat het KPSM beschikt over een eigen AT. Het AT wordt volgens het plan ingezet indien redelijkerwijs mag worden aangenomen dat levensbedreigende omstandigheden tegen de politie of anderen dreigen. Volgens het plan zijn de werkzaamheden van het team:

- het verrichten van planmatige aanhoudingen;
- het bewaken en beveiligen van politiemedewerkers, getuigen, verdachten of gedetineerden; en
- het assisteren bij het bewaken en beveiligen van objecten en het verlenen van specialistische ondersteuning (bijvoorbeeld boarding van schepen, aanlandingen, (forensisch) duiken).

Het AT is ingesteld om bij aanhoudingen ervoor te zorgen dat de veiligheid van de burger, de politieambtenaar en de verdachte niet in het geding komt. De inzet van een AT is erop gericht om geweld te voorkomen of te beheersen. Door snel en vooral verrassend op te treden wordt bij de aanhouding het gevaar voor derden volgens het plan tot een minimum beperkt.

Voor de inzet van het AT geldt een interne (korps) en externe (openbaar ministerie) toestemmingsprocedure. De leden van het AT verrichten de werkzaamheden als taakaccent (nevenfunctie), zo kan gelezen worden in het plan. De intentie was in 2010 al om het team uit te breiden naar veertien *fte*. Volgens de tekst van het plan zou deze uitbreiding ervoor zorgen dat er een meer evenwichtige verdeling van de piketbelasting zou ontstaan. Ook zou het de coördinator van het AT de ruimte geven om zich volledig te concentreren op zijn coördinerende rol bij inzetten en de ontwikkeling van het team. Dit betekende echter niet dat er een vrijgestelde coördinator AT kwam.

¹⁸ https://repository.officiële-overheidspublicaties.nl/CVDR/CVDR142112/1/html/CVDR142112_1.html

¹⁹ De Politieregeling 1999 is niet meer van kracht, maar ingevolge artikel 8 van de Landsverordening politie blijven de bepalingen die op de Politieregeling berusten na het tijdstip van inwerkingtreding van de Landsverordening politie van kracht totdat zij door andere regelingen en uitvoeringsvoorschriften zijn vervangen.

²⁰ Het oorspronkelijke inrichtingsplan, versie 17a, d.d. 15 juni 2010, is goedgekeurd door de politieke stuurgroep.

Inrichtingsplan KPSM 2012 (herzien)²¹

Het herziene Inrichtingsplan spreekt over opsporingsondersteuning middels AT, observatieteam (OT) en sectie technische ondersteuning (STO). Deze ondersteuning kan worden gezien als taakaccenten binnen de Basis Politie Zorg (BPZ) en Opsporing. Het korps heeft een eigen AT. Het AT zal een neventaak zijn binnen de BPZ en Opsporing. In dit herziene plan wordt de verwachting uitgesproken dat dit in de toekomst een verhoging van capaciteit zal vragen. Tevens wordt voorgesteld om het AT en het OT formatief en organisatorisch in te bedden in de organisatie. Hoewel het een neventaak blijft, lijkt het volgens de stellers van het plan goed om vaste medewerkers in vaste structuren te koppelen aan deze neventaken. In een groeimodel was het voornemen om in 2016 twee (2) secties AT bereikbaar en inzetbaar te hebben. Een sectie bestaat uit een sectiecommandant (op het niveau teamleider) en acht medewerkers (BPZ en Opsporing).

Regeling

Concept regeling Arrestatieteam en Observatieteam KPSM

Deze nog bij het KPSM in ontwikkeling zijnde regeling stelt in artikel 1 de verantwoordelijkheid in zijn algemeenheid vast van het KPSM voor het in standhouden en inrichten van een AT en een OT en noemt de taakstelling van het AT in geval van dreiging tegen politie of anderen. Artikel 2, eerste lid, somt de taken van het AT op in het kader van de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde. Het AT:

- bestrijdt alle vormen van ernstig geweld en terrorisme;
- beveiligt personen en objecten in bijzonder situaties;
- verricht planmatige observaties en aanhoudingen; en
- voert andere door het bevoegd gezag opgedragen delen van de politietaak uit.

De rol van de KC en het OM bij de sturing en verantwoording van het AT, al dan niet in samenwerking met andere eenheden wordt in deze regeling ook beschreven (artikel 2, lid 2, artikelen 3, 4 en 8). Verder wordt het meevoeren van automatische- en lange afstand vuurwapens behandeld en gereguleerd (artikel 5), alsmede de aanpak (artikel 6 en 7). Tot slot wordt gesteld dat een opleidingsplan de basis dient te zijn van de opleiding van het AT en de samenwerking met betrekking tot opleidingen in het Koninkrijk hieromtrent (artikel 9).

Adviesrapport van prof.dr. C. Fijnaut (2004) "De herinrichting van het stelsel van speciale eenheden".²²

Dit in 2004 uitgekomen adviesrapport behandelt een analyse en evaluatie van het toentertijd bestaande systeem van de inrichting, de aansturing en het optreden van speciale eenheden van de politie en krijgsmacht in Nederland.

Een belangrijk onderdeel van het rapport wordt gevormd door de implicaties van het vonnis van het EHRM²³ dat in paragraaf 2.2.1 van dit hoofdstuk wordt aangehaald. Tevens doet het adviesrapport uitgebreid en gemotiveerd aanbevelingen voor een herziening van het bestel van speciale eenheden.

²¹ In 2012 is het inrichtingsplan, d.d. 20 september 2012, herzien, maar het plan is niet bekrachtigd door het ministerieel overleg

²² <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-29754-125-b2.pdf>

²³ <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22%3A%22001-57943%22%7D>

Uit dit adviesrapport blijkt onder meer dat de inrichting en de wijze van inzet van een AT niet alleen bepaald wordt door de aard van het (te verwachten) geweld, maar ook door de wet- en regelgeving (bijvoorbeeld op het gebied van bevoegdheden en verantwoordelijkheden) van het land dat moet worden nageleefd tijdens de uitvoering van de AT-werkzaamheden.

Fijnaut geeft in het rapport aan dat de aard van het (te verwachten) geweld in het algemeen samenhangt met het criminaliteitsbeeld van de samenleving en mede wordt bepaald door bijvoorbeeld het (illegale) bezit en gebruik van (illegale) vuurwapens in de samenleving. Het is juist de aanwezigheid van dit soort wapens dat ervoor kan zorgen dat een situatie als levensbedreigend wordt gezien waardoor een beroep op het AT gedaan moet worden.

In het rapport omschrijft Fijnaut ook het belang van de inbedding van een AT in een politiekorps. Deze omstandigheid geeft het AT gemakkelijk toegang tot de (voor)informatie – over verdachten, hun sociale omgeving, de locaties waar moet worden opgetreden – bij collega's van de recherche en (criminele) inlichtingen eenheden die nodig is om inzetten adequaat en zo veilig mogelijk te kunnen voorbereiden en uit te voeren.

Ook wordt in het rapport van Fijnaut aandacht besteed aan implicaties betreffende de eisen die het EHRM stelt aan de inzet en aansturing van (het stelsel van) speciale eenheden. Zo benadrukt ook hij in het rapport – overeenkomstig de eerdergenoemde uitspraak - dat niet alleen hoge eisen moeten worden gesteld aan de organisatie van speciale eenheden en aan de mensen die daar deel van uitmaken maar dat het ook van eminent belang is dat deze hoge eisen eveneens gelden voor de operationele en bestuurlijke autoriteiten die deze eenheden aansturen.

3. Onderzoeksbevindingen

3.1. Inleiding

Sinds medio 1995 heeft de politie op Sint Maarten (eerst als onderdeel van het Korps Politie Nederlandse Antillen en sinds 2010 onder KPSM) de beschikking over een gespecialiseerde eenheid (in wisselende samenstelling en sterkte) politiemensen die de AT-werkzaamheden verrichten.

In dit hoofdstuk zijn de bevindingen weergegeven op basis van schriftelijke vragenlijsten, interviews en een werkbezoek dat door de inspecteurs van de Raad is uitgevoerd aan de eindfase van een oefenweek van het AT op Sint Maarten. De Raad gaat achtereenvolgens in op zijn bevindingen over de onderwerpen wet- en regelgeving, capaciteit (financieel, materieel en personeel) aanpak en sturing en samenwerking. Bij elk onderwerp vermeldt de Raad eerst de norm waaraan is getoetst.

3.2 Wet- en regelgeving en beleid

Norm: Het wettelijk kader en daarop gebaseerd beleid is aanwezig en up-to-date. De benodigde verantwoordelijkheden, bevoegdheden en de grondslagen en reikwijdtes zijn geregeld, bekend en worden toegepast.

Bevindingen

Wet- en regelgeving en beleid

Alle geïnterviewden en respondenten geven aan dat bestaande wet- en regelgeving de basis vormt voor het bestaan, de inrichting en de inzet van het AT op Sint Maarten. Zij noemen als belangrijkste wet- en regelgeving in dit kader de Rijkswet politie, de Landsverordening politie en de ambtsinstructie voor de politie. Verder worden de politieregeling 1999 en het wetboek van strafvordering genoemd. Daarnaast is ook het inrichtingsplan als relevant aangemerkt.

De wetgeving regelt de bevoegdheden en de dwangmiddelen van de politie en vormt daarmee ook de basis voor de werkzaamheden van het AT als een onderdeel van de politie. De wetgeving is, met uitzondering van de politieregeling 1999, volgens de meeste geïnterviewden up-to-date.

Volgens de meeste geïnterviewden zijn de in de wet- en regelgeving en beleid gebruikte termen en begrippen duidelijk en bij eenieder bekend, waarbij één van de geïnterviewden benadrukte dat het actualiseren van regelgeving van belang is vanwege de regelmatig veranderende omstandigheden heden ten dage.

Van de in de Landsverordening politie genoemde mogelijkheid om de organisatie en taken van het AT nader bij Landsbesluit te regelen is volgens enkele geïnterviewden vooralsnog geen gebruik gemaakt. Volgens een aantal geïnterviewden van het KPSM en het OM moet dit traject nog worden opgestart samen met het MvJ. Hoewel het geen vereiste is en de inrichting en inzet van het AT in de basis is geregeld, zou het volgens hen toch goed zijn om het wettelijk kader trapsgewijs zo sluitend mogelijk te regelen door ook een Landsbesluit op te stellen. Dit komt de continuïteit ten goede.

Vrijwel alle geïnterviewden noemden de concept 'regeling arrestatie en observatieteam'. Dit is volgens de persoon belast met het opstellen daarvan een kaderregeling welke binnen het KPSM nog in ontwikkeling is. De werkzaamheden die in het huidige concept zijn opgenomen, zijn volgens de KC gebaseerd op de politietaken uit de Rijkswet politie in het kader van de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde, het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven en het waken voor veiligheid van personen. Volgens een aantal geïnterviewden is het de bedoeling dat in de uiteindelijke regeling naast de wettelijke basis en taken ook zaken zoals selectie, geoefendheid (training en opleiding), lichamelijke en mentale geschiktheid, procedures en andere eisen voor AT-personeel beschreven worden. Het is op dit moment nog niet bekend wanneer de nieuwe regeling geformaliseerd en geïmplementeerd zal worden, maar als het zover is zal het KPSM de betrokkenen daarvan op de hoogte stellen.

3.3 Capaciteit op financieel, materieel en personeel gebied.

Norm: Het AT is qua capaciteit (materieel, personeel en financieel) voldoende toegerust om de opgedragen werkzaamheden veilig en juist uit te voeren. Het KPSM beschikt over de benodigde financiële en materiele middelen om het AT in te richten, te beheren en de inzet te garanderen. Er is aandacht voor het specifieke en stressvolle karakter van de AT-werkzaamheden.

Bevindingen

Financieel

Door de slechte financiële situatie van het land en de gevolgen hiervan voor het budget van het MvJ is de financiële situatie van het KPSM in het algemeen niet al te goed. De financiële capaciteit die overblijft voor het AT is onvoldoende. De geïnterviewden van het MvJ geven desgevraagd aan dat het gehele ministerie te kampen heeft met uitdagingen op financieel, personeel en materieel gebied en dat zij ervan uitgaan dat dit bij het KPSM in het algemeen en het AT in het bijzonder, niet veel anders is. Dit is ook beaamd door het KPSM. Het is met name aan het KPSM om aan te geven of de bestaande AT-organisatie toereikend is, aldus het MvJ.

De geïnterviewde van het openbaar ministerie (OM) geeft een ander knelpunt aan dat veroorzaakt wordt door het feit dat het KPSM geen eigen (operationeel) budget heeft. In het geval het AT bijvoorbeeld bijstand moet verlenen op een ander eiland, dient een bureaucratische financiële procedure voor het aanvragen hiervan via het MvJ en het ministerie van Financiën gevolgd te worden. Doordat de gegevens niet geanonimiseerd aangeleverd mogen worden – hoewel dit bij andere organisaties wel mogelijk is - betekent dit in de praktijk dat een onbekend aantal mensen binnen de bureaucratische lijn de namen en gegevens en details onder ogen krijgen. Door het niet afschermen van deze informatie ontstaan serieuze veiligheidsrisico's voor de betrokkene AT'ers. Gelet op de taakstelling van het AT is een degelijke afscherming van wezenlijk belang, aldus meerdere geïnterviewden.

Materieel

Doordat er elk jaar minder geld beschikbaar is op de begroting van het ministerie wordt deze situatie (ook voor het AT) alleen maar nijpender. Dit heeft zijn weerslag op de materiele capaciteit bij het AT.

Volgens verschillende geïnterviewden van het KPSM beschikt het AT over de basisvoorzieningen op het gebied van materieel. Of dit voldoende is, is relatief gezien de ontwikkelingen op dit gebied. Er is heel veel beschikbaar, bijvoorbeeld technische hulpmiddelen voor observatie en af luisteren. Het kostenplaatje van dit soort apparatuur is hoog en niet vereist voor elke actie op Sint Maarten. Alleen in complexe zaken kan het soms een knelpunt vormen dat het AT niet over bepaalde specifieke middelen beschikt.

Het AT beschikt momenteel over de minimaal benodigde (veiligheid) middelen om diens taak uit te voeren. Het materiaal is veelal verouderd en aan het einde van de bestaansduur voor veilig en verantwoord gebruik.²⁴

Een direct gevolg van onvoldoende financiële middelen dat doorwerkt op de materiele toerusting is dat de afschrijving van deze middelen door het KPSM niet plaats vindt zoals voorgeschreven. De toerusting moet in principe na een vastgesteld aantal jaren worden afgeschreven, maar omdat er geen geld beschikbaar is, wordt de afschrijving ervan soms noodgedwongen uitgesteld zolang de middelen nog in redelijke staat verkeren.

Het AT-personeel en het management van het KPSM zoeken door de financiële knelpunten vaak naar creatieve wegen om aan materiaal voor het AT te komen volgens verschillende geïnterviewden. Zo wordt soms door tussenkomst van de Dienst Speciale Interventies (DSI) tweedehands materiaal, dat nog in goede staat verkeert, uit Nederland verkregen dat voor het AT op Sint Maarten nog heel goed bruikbaar is.²⁵

Personeel: capaciteit

Door vrijwel alle geïnterviewden van het KPSM wordt aangegeven dat intern is vastgesteld dat de capaciteit van het AT zou moeten bestaan uit twee secties van acht *fte*, elk met een sectiecommandant onder leiding van een algemeen commandant. De totale benodigde sterkte zou hierdoor op negentien *fte* komen. Dit is ook de samenstelling en sterkte van de AT-teams op Aruba en Curaçao en is gebaseerd op de procedures en vereisten om de verschillende taken uit te kunnen voeren.

De huidige personeelssterkte van het AT op Sint Maarten is elf *fte*. De AT-medewerkers werken fulltime binnen het KPSM in hun eigen functie zoals bij de afdelingen IBT, recherche of basispolitiezorg. In de bestaande situatie is het AT-werk een nevenfunctie voor deze medewerkers en de 'AT- uren' vallen dus onder overwerk en niet onder de regelmatige werkuren.

Tot voor kort was de personele capaciteit nog nijpender dan momenteel, maar vorig jaar is er een initiële AT-opleiding gevolgd door KPSM personeel. In eerste instantie hadden zeventien collega's zich aangemeld voor deze opleiding maar uiteindelijk zijn drie collega's overgebleven die deze fysiek en mentaal zware opleiding met succes hebben afgerond, waarna zij zijn toegevoegd aan het AT van het KPSM. Daar staat tegenover dat in de nabije toekomst meerdere AT-leden het team vanwege hun leeftijd en/of fysieke gesteldheid zullen moeten verlaten.

²⁴ Op grond van artikel 31 lid 3, onder c, Rijkswet Raad voor de rechtshandhaving, zijn delen van dit rapport niet openbaar gemaakt.

²⁵ Op grond van artikel 31 lid 3, onder c, Rijkswet Raad voor de rechtshandhaving, zijn delen van dit rapport niet openbaar gemaakt.

Volgens verschillende geïnterviewden is het een voortdurende discussie of het team – gezien het gegeven dat het nu een nevenfunctie betreft - over genoeg capaciteit beschikt om optimaal te kunnen functioneren. Met het oog op de al bestaande structurele personeelstekorten bij het korps zou het KPSM het niet kunnen 'dragen' als het AT personeel fulltime deze taak zou verrichten.

Het AT wordt naast de inzet in het kader van aanhoudingen, ook ingezet voor werkzaamheden op het gebied van gevangentransport en in het kader van het bewaken en beveiligen. Verder besteedt men veel tijd aan oefenen en trainen. Dit gebeurt wekelijks op een vaste dag en door middel van speciaal georganiseerde trainingen. Geïnterviewden geven daarentegen desgevraagd aan niet precies te kunnen kwalificeren hoeveel uren men kwijt is aan de verschillende AT-werkzaamheden en hoe dit in verhouding staat tot hun eigenlijke werkzaamheden. Dit komt vooral omdat de acties ad hoc plaatsvinden en de inzet sterk fluctueert. En het is ook afhankelijk van de bezetting (ziekte, vakantie) van het AT. Dit is geen ideale situatie, zeker niet gezien de belasting die dit met zich meebrengt en de veiligheid van het personeel zelf, aldus de geïnterviewden.

Een geïnterviewde van het AT geeft aan "*We are working with the bare minimum*" als je kijkt wat minimaal (rooster-technisch) nodig is voor inzet, training, dagelijkse werkzaamheden, ziekte, vakanties en het sociale leven van de leden. De Raad heeft tijdens het onderzoek aan het KPSM verzocht om een schriftelijk overzicht van de AT-inzet in de periode 2018-2023 te mogen ontvangen. De Raad heeft echter geen overzicht ontvangen.

Meerdere geïnterviewden van het KPSM geven aan dat het op termijn wenselijk is dat het AT-werk een reguliere taak binnen het functiehuis van het KPSM zou zijn. In de huidige situatie bestaat de taak van AT niet (functieboek). Er is ruimte voor verbetering op alle fronten, aldus geïnterviewden.

Voor een aantal geïnterviewden van het AT geldt dat de gewerkte overuren in verband met het AT niet worden uitbetaald maar gecompenseerd worden in 'tijd-terug'. Dit komt door de rangen en de daaraan verbonden rechtspositie van deze medewerkers binnen de organisatie. De huidige situatie is niet ideaal aangezien geïnterviewden veel uren opbouwen en alleen vrij kunnen nemen als de dienst dit toelaat. Door het tekort aan capaciteit bij het korps kunnen deze medewerkers vaak niet voor een langere periode vrij nemen. Geïnterviewden van het AT hopen dat deze situatie met de formalisering van het nieuwe functieboek zal veranderen.

Personeel: eisen en selectieprocedure

Volgens de geïnterviewden van het AT is ieder AT-lid op de hoogte van de eisen die gesteld worden op het gebied van fysieke- en mentale gesteldheid, gedrag en vaardigheden. Deze kennis is gebaseerd op het selectieproces tijdens de sollicitatie, de initiële opleiding en de trainingen en opleidingen in de jaren daarna. De meest voorkomende procedures zijn in de AT-opleiding aangeleerd en worden regelmatig geoefend. Hierdoor raken de AT-leden gewend met de standaardprocedures en zitten ze allemaal op één lijn. Tijdens en na de trainingen en opleidingen is er altijd plaats en tijd voor evaluatie die kan dienen voor verbeteringen en updates van kennis en vaardigheden.

Alle geïnterviewden van het KPSM geven aan dat de selectieprocedure voor het AT streng is. De sollicitanten lijst gaat eerst langs de KC. Hier vindt een eerste selectie plaats op basis van de minimumeisen die gesteld worden aan sollicitanten.

Ze moeten bijvoorbeeld minimaal vier jaar hebben gewerkt bij het KPSM. Na deze eerste selectie dienen ze eerst een 'in-test' op Sint Maarten te ondergaan. Deze bestaat uit een fysieke-, psychologische- en medische test. Daarnaast vindt er een antecedentenonderzoek plaats. Na een succesvolle afronding van deze 'in-test' worden de kandidaten naar Aruba gestuurd om daar een volgende 'in-test' te doen. Bij het met goed gevolg afleggen van deze test kunnen zij vervolgens deelnemen aan de AT-opleiding in Aruba.

Deze AT-opleiding duurt twaalf tot zeventien weken en tijdens deze opleiding worden zware eisen gesteld aan de fysieke- en mentale gesteldheid van de cursisten. Tijdens de opleiding wordt onder andere aandacht besteed aan fysieke- en mentale weerstand, schietvaardigheid, zelfverdediging en theoretische- en praktijk-procedures. Dit hele proces wordt door alle geïnterviewden omschreven als zeer uitdagend, zowel fysiek als mentaal.

Bij toetreding tot het team hebben individuen een proefperiode van zes maanden. Desgevraagd geven de geïnterviewden van het AT aan dat alle leden van het team als mentor fungeren voor nieuwe leden. Ook worden nieuwe leden continu getoetst op hun opgedane kennis en vaardigheden. Als blijkt dat zij bepaalde procedures anders hebben aangeleerd dan wat gebruikelijk is in de praktijk wordt dit geëvalueerd en bekeken of de procedures dienen te worden aangepast.

Desgevraagd geven de geïnterviewden aan dat het AT-werk risicovol is en dat alle betrokkenen dit ook beseffen. Buiten de al eerder genoemde zaken moet elk AT-lid rekening houden met zaken zoals 'contra observatie' van het team en zijn de al eerder genoemde tekortkomingen in het kader van geheimhouding en afscherming realistische risico's. Ook is eenieder bij het AT zich heel goed bewust van de steeds toenemende financiële en materiële mogelijkheden binnen het criminele circuit en de gevolgen hiervan voor de veiligheid van de AT-leden.

Personeel: opvang en begeleiding

Het AT-personeel kent een strenge onderlinge sociale controle en onderlinge opvang. De leden worden jaarlijks beoordeeld en geëvalueerd. Tijdens deze beoordelingen wordt onder meer aandacht besteed aan de fysieke- en mentale gesteldheid, gedrag en verzuim en de schietvaardigheid. Het beoordelingsproces wordt uitgevoerd door de IBT-instructeurs en de commandant-AT onder verantwoordelijkheid van de KC.

Eén van de geïnterviewden merkt op dat in de huidige situatie het AT geen geschreven beleid of structuur heeft voor de opvang en begeleiding van het AT-personeel. Ook de eisen op het gebied van onder meer de fysieke- en mentale gesteldheid, gedrag en verzuim die aan het personeel worden gesteld vooraf, tijdens en na hun werkzaamheden zijn nergens schriftelijk vastgelegd. In de praktijk bestaan de eisen echter wel en ook de opvang en begeleiding van het personeel is aanwezig.

Mocht een AT-lid fysiek of mentaal in de problemen komen dan is er onderling sprake van collegiale opvang om te komen tot een oplossing. Als dit niet leidt tot een oplossing wordt de KC in kennis gesteld en die kijkt op zijn beurt wat de organisatie kan doen om, samen met de commandant-AT en de collega's, te komen tot een goede oplossing. Ook is er in voorkomend geval de mogelijkheid tot psychologische hulp.

Het KPSM kent een bedrijfsopvang en het personeel van het AT kan ook een beroep doen op sociaal-medische of psychologische begeleiding. Verschillende geïnterviewden beaamen dat dit ook meerdere malen is gebeurd. Een verdere professionalisering van dit proces is nog wel nodig.

Het erkennen van mentale of fysieke problemen kan soms, bijvoorbeeld door ego of schaamte, gevoelig liggen, maar is wel heel belangrijk. Als er geen oplossing is voor de fysieke en/of mentale problemen dan zal de collega het AT dienen te verlaten. Dit besluit wordt genomen op basis van een psychologisch rapport en een doktersverklaring. *'First and foremost'* staat de veiligheid van het team voorop, aldus de geïnterviewden.

Opleidingen

Door verschillende geïnterviewden van het KPSM wordt aangegeven dat de AT-trainingen tot 2015 werden verzorgd door de politieacademie uit Nederland. Van 2015 tot en met 2021 werden de AT-trainingen gedaan in gezamenlijkheid met de AT's van Aruba, Curaçao en de DSI op basis van informele afspraken.

De opleidingen van het AT worden de laatste jaren gezamenlijk georganiseerd vanuit het College van Korpschefs (CvK). Binnen het CvK is Aruba portefeuillehouder voor de AT-opleidingen. Een belangrijke partner voor de AT's in het Caribisch deel van het Koninkrijk is de DSI.

De DSI doet erg veel voor de verschillende AT's op het gebied van opleidingen en trainingen en is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de opleidingen en daarmee indirect ook voor de kwaliteit van de leden van het AT. Door deze gezamenlijke opleidingen is de uitwisselbaarheid van AT-leden in de regio gewaarborgd. Vanaf 2022 is er een meer formele vorm van samenwerking welke gebaseerd is op mondelinge en schriftelijke afspraken tussen het CvK en de Nationale Politie. De huidige afspraken omvatten onder meer trainingen, opleidingen, advies en formele bijstand door de DSI die vooralsnog lopen tot 2025.

Hiermee wordt de continuïteit en veiligheid geborgd van de verschillende AT's in het Caribisch deel van het Koninkrijk. Het KPSM maakt onder meer gebruik van de selectieprocessen en toetsingsnormen van de DSI.

Van het personeel van het AT-KPSM wordt in eerste instantie verwacht dat zij zelf ervoor zorgen fysiek en mentaal fit te blijven en minimaal drie keer per week te trainen. Daarnaast beoefent het AT lokaal wekelijks hun eigen specialistische vaardigheden. Het AT traint dan procedures, schietvaardigheid en andere van belang zijnde eigenschappen op verschillende locaties op het eiland.

Verder is er eenmaal per jaar de zogenaamde 'gele week'. Dit is een door de DSI verzorgde en opgezette trainingsweek waarin AT vaardigheden (fysiek, verschillende procedures en schietvaardigheid) worden geoefend en een zwaar beroep wordt gedaan op de fysieke en mentale weerbaarheid van de AT leden. Deze week wordt afgesloten met een eindoefening waarbij verschillende vaardigheden en procedures in aanwezigheid van DSI instructeurs worden beoefend. De eindoefening in juli van 2023 betrof een aantal aanhoudingen in woningen (woningprocedures) op verschillende locaties. De inspecteurs van de Raad hebben deze eindoefening ter observatie bijgewoond.

Er is ook sprake van een 'AT-week' waar de AT's van de verschillende CAS eilanden en personeel van de BES bij elkaar komen. Dit heeft voor het laatst in 2014 plaatsgevonden. De bedoeling was dat dit elk jaar zou gebeuren en Sint Maarten was de volgende om het evenement te organiseren. Echter door het passeren van verschillende orkanen en als gevolg van financiële tekorten heeft dit sindsdien niet meer plaatsgevonden. De planning is dat de AT-week in 2024 op Sint Maarten weer zal plaatsvinden.

Ook tijdens deze week is er veel aandacht voor procedures en fysieke en mentale weerbaarheid. De bedoeling van de AT- weken is dat er uniform getraind en gewerkt wordt en dat hierdoor de AT-leden onderling uitwisselbaar zijn. Dit is mede erg belangrijk in het licht van de bestaande capaciteitstekorten.

Gezien de toename van (het niveau en de mate) van geweld in de hedendaagse maatschappij wordt er in de trainingen ook meer aandacht besteed aan het creëren van de zogenaamde 'rapid response inzet'. Deze vorm van inzet is meer gericht op explosief en onverwacht geweld waar zeer snel moet worden opgetreden om erger te voorkomen.

Eén keer per jaar vindt er een trainingsweek plaats in Orlando, Florida (VS). Tijdens deze week worden alle AT-vaardigheden getraind, maar is er ook aandacht voor meer specialistische trainingen, zoals bijvoorbeeld explosieven training. Hierbij wordt aandacht besteed aan het gebruik van en kennis over explosieven. Deze week wordt georganiseerd door de 'Florida de SWAT organization'. SWAT teams uit Florida, aangevuld met SWAT teams uit de regio, nemen aan deze week deel.

De week wordt afgesloten met een onderlinge competitie waarbij schietvaardigheid, fysieke eisen en procedurele vaardigheden de competitie-elementen vormen. Het AT uit Sint Maarten neemt echter niet ieder jaar deel vanwege de hoge kosten, maar als ze gaan, dan gaat het hele team mee.

Gevolgen financiële, personele en materiële capaciteit

Volgens alle geïnterviewden van het AT leiden de bestaande capaciteitstekorten zoals hiervoor omschreven niet alleen tot een toename van de risico's die het AT-personeel loopt, maar zorgen deze soms ook voor een situatie dat een geplande actie moet worden uitgesteld. Ook wordt gewezen op het gegeven dat momenteel niet alle hoog risico zittingen van de rechtbank op Sint Maarten gehouden kunnen worden omdat de rechtbank niet goed beveiligd kan worden. Dit wordt per zaak afgewogen. Een meer operationeel voorbeeld ten gevolge van de capaciteitsproblematieken is dat het soms voorkomt dat de commandant-AT en sectiecommandant tijdens een actie zelf worden ingezet. Volgens geïnterviewden dienen zij juist een helicopterview te houden van de situatie en niet direct betrokken te zijn bij de actie. Eén van de geïnterviewden is bezig met een inventarisatie van wat er op personeel, financieel en materieel gebied noodzakelijk is om de situatie te verbeteren. Deze inventarisatie vindt plaats via het CvK binnen alle korpsen.

De geschetste omstandigheden en uitdagingen maken volgens een aantal van de geïnterviewden dat de beeldvorming bij (sommige) politici en bestuurders is dat justitie alleen maar geld kost en niets oplevert. Dit is schadelijk en gevaarlijk voor het functioneren van het KPSM in het algemeen en het AT in het bijzonder.

Vaak wordt dan onvoldoende stilgestaan bij de schade (en kosten) van criminaliteit en onveiligheid voor het product toerisme en de samenleving als geheel. Sint Maarten is een klein land met grootstedse (criminele) ontwikkelingen en grootstedse problemen en als de politie (en andere justitiële organisaties) hun werk niet (kunnen) doen is de schade, en zijn dus de kosten, op termijn alleen maar hoger volgens verschillende geïnterviewden.

3.4 Aanpak en sturing

Norm aanpak: De inrichting, inzet en de taakuitvoering van het AT is gebaseerd op vastgestelde, beoefende en geëvalueerde procedures die bij alle betrokkenen bekend zijn. Het AT voert de werkzaamheden overeenkomstig deze procedures uit. Er is sprake van monitoring, vastlegging en evaluatie van de werkzaamheden. De informatiehuishouding van het KPSM is zodanig ingericht dat het ondersteuning biedt aan de AT-werkzaamheden.

Norm sturing: In het kader van de inrichting en inzet van het AT vindt sturing plaats. Sturing vindt plaats door de daartoe bevoegden. Het is vastgelegd en bekend op welke wijze en door wie de aansturing plaatsvindt. Indien nodig worden er aanwijzingen gegeven door het bevoegd gezag. En er vinden regelmatig overleggen plaats.

Bevindingen

Procedures

Uit de interviews blijkt dat er in de praktijk verschillende procedures die van belang zijn voor de inrichting, inzet en de taakuitvoering van het AT worden gehanteerd door het AT. De procedures van de DSI (bijvoorbeeld aanhoudingsprocedures) worden namelijk door het AT gebruikt als basis voor de uitvoering van de AT werkzaamheden op lokaal niveau. Hoewel de door DSI gehanteerde procedures (in Nederland) schriftelijk zijn vastgelegd, zijn de door het AT-KPSM gehanteerde procedures nog niet (lokaal) schriftelijk vastgelegd.

Deze procedures worden tijdens de initiële opleiding en alle trainingen en opleidingen daarna standaard praktisch beoefend. In principe zijn deze procedures en vaardigheden gelijk voor alle AT's en de AT-leden zijn hierdoor ook onderling uitwisselbaar en inzetbaar. In de praktijk komen wel (geringe) afwijkingen voor van de procedures van de DSI, maar deze worden puur veroorzaakt door lokale omstandigheden.

Een geïnterviewde van het KPSM geeft aan dat het wel de wens is om deze procedures schriftelijk te gaan vastleggen en hierover nog in overleg met de DSI te zijn in verband met de vertrouwelijkheid van dergelijke informatie. In de huidige situatie zijn alle procedures wel bij eenieder die betrokken is bij het AT bekend en deze worden regelmatig geëvalueerd en indien nodig wordt bekeken of de procedures dienen te worden aangepast. Vanwege het staatsgeheime karakter van onder meer de procedures van de DSI konden de inspecteurs van de Raad deze niet inzien.

Werkwijze in de praktijk

Indien de politie optreedt ter strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde, dan wel taken verricht ten dienste van justitie, staat zij onder het gezag van de procureur-generaal.

Indien de politie optreedt ter handhaving van de openbare orde en ter uitvoering van de hulpverleningstaak staat zij onder het gezag van de minister van Justitie welke de ambtenaren van politie algemene en bijzondere aanwijzingen kan geven voor de vervulling van deze taken.

Volgens vrijwel alle geïnterviewden loopt een verzoek tot inzet van het AT in het kader van de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde, bijvoorbeeld een aanhouding van een vuurwapengevaarlijke verdachte, in principe altijd via de KC. Nadat de KC het verzoek heeft ontvangen, van (in dit voorbeeld) de verantwoordelijke tactische teamleider of zaaksofficier van justitie, stelt deze de commandant AT in kennis en in onderling overleg besluiten beiden of het verzoek wel of niet 'AT-waardig' is. Een situatie is in principe 'AT waardig' als er sprake is (of kan zijn) van levensbedreigende situaties.

Als het verzoek 'AT-waardig' is neemt de KC telefonisch of per app contact op met de HOvJ voor overleg en het verkrijgen van toestemming voor de inzet van het AT, aldus verschillende geïnterviewden van het KPSM en OM. De HOvJ beoordeelt vervolgens aan de hand van de omstandigheden of inzet van het AT noodzakelijk is en communiceert deze beslissing aan de KC. Deze werkwijze van korte lijnen en het niet schriftelijk vastleggen van de toestemming werkt goed in de praktijk, aldus de HOvJ en de KC. Het OM heeft alleen een beslisrol voor de inzet van het AT en heeft geen bemoeienis met de daadwerkelijke uitvoering van de inzet. Als het AT dient te worden ingezet in het kader van de handhaving van de openbare orde is de minister van Justitie degene die hiervoor toestemming dient te verlenen.

Verder is het door leden van het AT meevoeren van automatische vuurwapens ter aanhouding van een persoon gebonden aan toestemming van de HOvJ. Het meevoeren van dergelijke wapens in het kader van het bewaken of beveiligen van personen en objecten heeft de toestemming van het bevoegd gezag nodig. Het meevoeren van een vuurwapen waarmee lange afstandsprecisievuur kan worden afgegeven ten behoeve van de daadwerkelijke bestrijding van zeer ernstige misdrijven waarbij sprake is van direct levensbedreigende omstandigheden, is slechts toegestaan na schriftelijke toestemming van het bevoegd gezag.

Volgens alle geïnterviewden van het AT draagt de commandant-AT zorg voor de verzameling van alle noodzakelijke informatie die het AT nodig heeft voor de uitvoering van de opdracht. Hij maakt hierbij gebruik van de informatie die al bekend is bij het KPSM (onder andere bij het verzoekende opsporingsteam, de infodesk en Criminele Inlichtingendienst) of nog aanvullend verzameld wordt door het AT zelf, middels technische ondersteuning, het OT of andere diensten. Een dergelijke inzet (aanhouding) van een AT kan plaatsvinden in een woning/ruimte (woning procedure), een rijdend of stilstaand voertuig (voertuigprocedure) of te voet, inhoudende rechtstreeks op de persoon als deze bijvoorbeeld op straat loopt.

Alle geïnterviewden van het AT geven ook aan dat er tijdens de voorbereidende fase sprake is van zogenaamde 'compartimentering'. Dit betekent dat de kring van mensen die op de hoogte zijn van wat er speelt zo klein mogelijk wordt gehouden. Dit gebeurt om zo het team te kunnen beschermen en de geheimhouding (en veiligheid) te kunnen garanderen.

Pas als alle informatie en voorbereiding leidt tot een duidelijk plan van aanpak opgesteld door de commandant AT roept deze het AT bijeen om iedereen in kennis te stellen van de situatie, het doel en de wijze van inzet (briefing).

De AT leden hebben hierbij de gelegenheid om hun input en feedback te geven op het plan. Na het afronden van de voorbereiding vindt de daadwerkelijke inzet plaats. Bij elke inzet is een belangrijk uitgangspunt om zo min mogelijk geweld te gebruiken. De operationele bevelvoering loopt hiërarchisch: KC – commandant-AT – sectiecommandant. Deze bestaande opzet van de sturing van de werkzaamheden van het AT is bij alle betrokkenen bekend.

De geïnterviewde van het OM merkt op dat het AT op Sint Maarten meer gezien wordt als een op zichzelf staande eenheid (niet als onderdeel van het KPSM) met een bepaalde status die gebaseerd is op de professionaliteit en geoefendheid van de eenheid in plaats van het feit dat het AT een onderdeel van het KPSM is. Hierdoor ontstaat soms het misverstand dat voor uiteenlopende onderwerpen een beroep kan worden gedaan op het AT. Ook wordt in bepaalde gevallen gedacht dat formeel het AT is ingezet, terwijl in werkelijkheid het AT 'slechts' assisteert bij de uitvoering van de dagelijkse politietaak van het Korps.

Een voorbeeld hiervan is als er een verzoek wordt gedaan door bijvoorbeeld de minister van Justitie om werkzaamheden te verrichten in het kader van het bewaken en beveiligen van zogenaamde "VIP's". Deze politietaak in het kader van de handhaving van de rechtsorde kan in principe worden uitgevoerd door elke politieambtenaar maar degenen die ingezet worden zijn dan vaak tevens leden van het AT omdat zij, gezien hun opleiding, training en vaardigheden feitelijk de enigen zijn die hiervoor kunnen worden ingezet.

De KC stelt in een dergelijk geval het OM in kennis van het verzoek. Aan de hand van een dreigingsinschatting kan bepaald worden hoe de inzet in het kader van bewaken en beveiligen moet plaatsvinden. Uit de verzamelde informatie moet dan ook blijken of de inzet AT-waardig is. Volgens de KC worden dergelijke beveiligingswerkzaamheden (personen/objecten) in principe door het AT uitgevoerd op basis van de 'regeling arrestatie en observatieteam'

Een ander voorbeeld is volgens het OM dat het ook voorkomt dat leden van het AT worden ingezet in het kader van het transport van arrestanten.

Dit is echter feitelijk een onderdeel van de politietaak van het korps waarbij politieagenten die tevens AT-leden zijn door de KC zijn aangewezen voor het vervoer omdat bijzondere omstandigheden dat noodzakelijk maken. Op dat moment is het AT de enige beschikbare extra getrainde eenheid politiemensen. In dit soort gevallen hoeft er dan ook geen contact opgenomen worden met de HOvJ voor toestemming.

Door alle geïnterviewden van het AT wordt aangegeven dat na iedere inzet een evaluatie plaatsvindt van de inzet en de uitvoering tijdens een 'debriefing'. Hierbij worden eventuele knelpunten of verbeterpunten besproken waardoor het voor iedere medewerker een leermoment is. Geïnterviewden vinden dit belangrijk want het komt regelmatig voor dat de praktijk van de theorie afwijkt.

Als op basis van evaluaties blijkt dat aanpassingen nodig zijn dan worden er, indien dit noodzakelijk is, naar aanleiding hiervan ook de nodige aanpassingen gemaakt aan de werkwijze en of procedures.

Elke actie van het AT wordt achteraf schriftelijk vastgelegd. Naast een beschrijving van de uitgevoerde actie wordt in voorkomend geval ook toegepast geweld, aanhoudingen en andere bijzonderheden bij proces-verbaal gemeld. Deze verslaglegging dient als verantwoording in de richting van de KC en het OM. Tevens kan de verslaglegging gebruikt worden bij ingestelde klachtenprocedures tegen leden van het AT.

Het MvJ heeft geen rol bij de aansturing van het AT tijdens de uitvoering van hun werkzaamheden. Wel zien zij zelf een potentiële beleidsmatige ondersteunende rol voor het MvJ bij de inrichting van het AT. Op dit moment is die rol er niet. En het MvJ heeft ook geen rol gespeeld bij de huidige, door het KPSM ontwikkelde aanpak voor de inzet en de taakuitvoering van het AT.

De procedure voor politieagenten – en dus ook het AT – is dat als er geschoten is door de politie dit altijd gemeld moet worden aan de Landsrecherche. Als er geschoten is en er zijn geen gewonden gevallen dan wordt er in de regel geen nader onderzoek gedaan door de Landsrecherche. Het KPSM vult in wederhoor aan dat conform het gestelde in de ambtsinstructie het aangewende geweld schriftelijk wordt gemeld aan het Bureau Interne Onderzoeken van het KPSM. Ook wordt het aangewende geweld door de KC getoetst aan proportionaliteit en subsidiariteit. In het geval er geschoten is en er sprake is van gewonden of doden dan verricht de Landsrecherche altijd onderzoek onder leiding van het OM en deze beoordeelt in dat kader ook de zaak. Het verslag van het AT over de genoemde actie wordt dan ook gelezen door de Landsrecherche. In het geval sprake is van bijzonderheden dan leest ook de Landsrecherche-officier het verslag. In het geval er sprake is van geweld tegen de politie dan doet de politie altijd aangifte.

3.5. Samenwerking

Norm: In het kader van de inrichting en inzet van het AT vindt samenwerking plaats. Indien nodig wordt er een beroep gedaan op andere (justitiële)organisaties op lokaal of koninkrijksniveau. Het is duidelijk wanneer en op wie een beroep kan worden gedaan en binnen de samenwerking wordt gebruik gemaakt van de aanwezige expertise, capaciteit en informatiedeling. Er vindt regelmatig overleg plaats met de stakeholders.

Bevindingen

Samenwerking: lokaal

Het MvJ geeft aan dat er op basis van de Landsverordening politie een samenwerking tussen de politie en de gevangenis bestaat met betrekking tot het transport van gevangenen. Via het zogenaamde driehoeksoverleg tussen het ministerie, de KC en de HOvJ, kan het MvJ betrokken zijn bij de verschillende vormen van samenwerking waar het AT bij betrokken is. In de huidige situatie is er geen bestaande structuur bij het MvJ aanwezig die zou kunnen zorgen voor regelmatige evaluatie en (indien noodzakelijk) bijsturing van bestaande vormen van samenwerking. Het MvJ vervult ook geen rol in de invulling van de doelstelling van de verschillende vormen van samenwerking die het AT heeft.

Binnen het KPSM werkt het AT het meest samen met onderdelen zoals de infodesk, technische ondersteuning en het observatieteam. In het kader van rechtshulpverzoeken en transport van gevangenen werkt het AT in voorkomend geval ook samen met onder meer het

Recherchesamenwerkingsteam, de Koninklijke Marechaussee en buitenlandse politiediensten. Daarnaast is de gevangenis een belangrijke ketenpartner voor het AT omdat het AT daar onder bepaalde omstandigheden gedetineerden moet ophalen of brengen. Verder bestaan er lokale samenwerkingsverbanden vanwege het gebruik van sport- en schietfaciliteiten.

Samenwerking: Koninkrijk

Op koninkrijksniveau werkt het AT nauw samen met de AT's van Aruba en Curaçao en de AT-collega's die aanwezig zijn op Bonaire. De samenwerking met de AT's van de andere landen wordt door alle geïnterviewden als erg goed omschreven en samen met hen worden ook de opleidingen en de mogelijkheden voor vervolstraining voor de AT'ers geëvalueerd. Er is ook regelmatig sprake van het uitwisselen van *best practices* tussen de landen. Een belangrijk voordeel van de huidige opzet, samenwerking en gelijke opleidingen is, zoals eerder aangegeven, de onderlinge uitwisselbaarheid en assistentie tussen de AT's in het Caribisch gebied.

Ook verleent het AT in voorkomend geval assistentie aan het KPCN op Saba en Sint Eustatius. De geïnterviewde van het OM geeft aan dat als het AT op een ander eiland wordt ingezet beide hoofdofficieren toestemming hiervoor moeten geven. Bijvoorbeeld bij de inzet op één van de BES eilanden maakt de HOvJ aldaar de afweging en geeft toestemming. En dan doet de HOvJ hier hetzelfde. Ook de minister van Justitie wordt hierover achteraf geïnformeerd.

Verder bestaan er nauwe samenwerkingsverbanden met de politieacademie in Nederland en de DSI. In het kader van de samenwerking binnen het Koninkrijk wordt op dit moment bekeken hoe de bestaande samenwerking met de DSI kan worden voortgezet en bestendigd. Zo heeft bijvoorbeeld het CvK op jaarbasis één *fte* voor opleidingen 'ingekocht' bij de DSI. Het KPSM maakt gebruik van de selectieprocedures en toetsingsnormen van de DSI en er worden door de DSI opleidingen en adviezen gegeven over bijvoorbeeld hoe nieuwe materialen gebruikt dienen te worden. De samenwerking tussen de DSI, het CvK en de verschillende AT's in de landen is gebaseerd op de Rijkswet politie.

Volgens een geïnterviewde van het KPSM wordt er op dit moment ook gewerkt aan een interinsulair informatieknooppunt. Er bestaan nog wat knelpunten, waaronder bijvoorbeeld het vraagstuk van informatie-uitwisseling tussen de justitiële partners binnen het Koninkrijk.

Het KPSM geeft aan dat het AT in de toekomst in verschillende richtingen kan groeien. Dit kan aan de hand van de ondersteuning vanuit de DSI, maar ook via de samenwerking met de andere AT's in het Caribisch deel van het Koninkrijk zijn er mogelijkheden. Een andere mogelijkheid tot samenwerking, met name op het gebied van specialismes, bestaat met defensie. Volgens het KPSM vindt er in voorkomend geval ook overleg plaats met de mariniers in het kader van samenwerking. Door verschillende geïnterviewden werd de mogelijkheid van deelname aan het AT door andere leden van de lokale organisaties binnen de justitiële keten als mogelijke oplossing voor het tekort aan personeel kritisch beschouwd. Theoretisch zou dit kunnen als deze mensen aan de vereiste voorwaarden (opsporingsambtenaar, geschikt en in staat zijn om de opleiding te volgen) zouden voldoen. Uiteindelijk is dit ter beoordeling van de KC, volgens de geïnterviewden.

4. Analyse, conclusie en aanbevelingen

4.1 Analyse & conclusie

4.1.1 Inleiding

In dit onderzoek heeft de Raad onderzocht in hoeverre het AT is toegerust om zijn taken uit te voeren en op welke wijze aan deze taakuitvoering wordt vormgegeven. In dit hoofdstuk 4 voert de Raad een analyse uit, trekt conclusies en beantwoordt daarmee de deelvragen en de centrale vraag. Aan het einde van het hoofdstuk geeft de Raad een aantal aanbevelingen.

4.1.2 Wet- en regelgeving en beleid

Welke wet- en regelgeving en beleid ligt ten grondslag aan de werkzaamheden van het AT?

Op basis van dit onderzoek constateert de Raad dat bestaande wet- en regelgeving de basis vormt voor het bestaan, de inrichting en de inzet van het AT op Sint Maarten. Met name de Rijkswet politie, de Landsverordening politie en de ambtsinstructie voor de politie worden veelvuldig gebruikt in dit kader. Daarnaast zijn het Wetboek van Strafvordering, het (herziene) inrichtingsplan KPSM en de (concept) regeling arrestatieteam en observatieteam van belang. Het Statuut en de Staatsregeling van Sint Maarten vormen de basis voor de onderlinge bijstand en hulpverlening tussen de landen van het Koninkrijk.

De genoemde mogelijkheid in de Landsverordening politie om de organisatie en taken van het AT nader bij landsbesluit te regelen is vooralsnog niet ingevuld. Uit het onderzoek blijkt dat bij sommige betrokkenen het voornemen om dit project op te starten wel bestaat. De Raad meent dat het gezien het belang van de continuïteit van de taakuitvoering en de rechtszekerheid van alle betrokkenen goed zou zijn om het wettelijk kader trapsgewijs zo sluitend mogelijk te regelen.

Uit het onderzoek blijkt dat bestaande regelingen en procedures van de DSI een belangrijke basis vormen voor de nieuwe concept-regeling arrestatieteam en observatieteam KPSM en de procedures die het AT hanteert (zie voor dit laatste paragraaf 4.1.3). De Raad is van mening dat een voortvarende ontwikkeling van deze regeling met inachtneming van het bestaande wettelijke kader, van eminent belang is voor een sluitend stelsel van de inrichting, aansturing en het optreden van het AT. Het voornemen van het KPSM om in de regeling verschillende onderwerpen toe te voegen zoals selectie, training en opleiding, fysieke en mentale eisen en procedures past daar volgens de Raad goed bij.

Het geldende wettelijk kader voor het bestaan, de inrichting en de inzet van het AT is over het algemeen up-to-date en vormt een duidelijke basis voor de taakuitvoering, bevoegdheden en verantwoordelijkheden in het kader van de werkzaamheden van het AT.

De personen en instanties betrokken bij de AT-werkzaamheden kunnen hier goed mee uit de voeten en de in de wet- en regelgeving en beleid gebruikte termen en begrippen zijn duidelijk en bij eenieder bekend. Ook de verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn bij alle betrokkenen bekend en worden toegepast.

4.1.3 Capaciteit op financieel, materieel en personeel gebied

In hoeverre beschikt het AT over de noodzakelijke financiële, personele en materiële middelen?

Financiën

Uit het onderzoek blijkt dat de slechte financiële situatie van het land negatieve gevolgen heeft voor het KPSM. Het KPSM beschikt in de huidige situatie niet over de benodigde financiële en materiële middelen om het AT in te richten, te beheren en de inzet te garanderen.

Een ander knelpunt is het ontbreken van een eigen (operationeel) budget bij het KPSM. In voorkomend geval moet het KPSM voor de inzet van het AT een bureaucratische financiële aanvraagprocedure doorlopen bij meerdere ministeries. De Raad heeft reeds meerdere malen aandacht gevraagd voor de noodzaak van het bewerkstelligen van een financieel mandaat voor de Korpschef en vindt de serieuze veiligheidsrisico's voor de leden en de werkwijze van het AT, die door het ontbreken van bepaalde maatregelen op het gebied van geheimhouding en afscherming bij deze aanvraagprocedures ontstaan, onaanvaardbaar.

De Raad meent dat hiervoor op zeer korte termijn een oplossing gevonden moet worden die rekening houdt met de bijzondere veiligheidssituatie van het AT. De Raad heeft al eerder aanbevelingen gedaan over een eigen budget voor het KPSM in het algemeen, welke nog onverkort van toepassing zijn.

Materieel

Het AT van het KPSM is de enige lokale specialistische eenheid die bepaalde specifieke werkzaamheden kan verrichten. Het is volgens de Raad goed om te beseffen en erbij stil te staan dat het AT er lokaal in feite 'alleen' voor staat. Het AT kan immers in een concreet geval niet lokaal ad hoc een beroep doen op een andere soortgelijke specialistische eenheid. Dit betekent dat het des te belangrijker is dat het qua financiële, personele en materiële capaciteit goed toegerust is.

Het AT beschikt in de huidige situatie over de minimaal benodigde (veiligheids)middelen.²⁶ Desondanks slaagt het AT er in om de werkzaamheden – vooral door de serieuze aandacht voor training en de toewijding van de AT-leden, creatieve oplossingen en door goede samenwerkingsverbanden - uit te voeren. De Raad vindt dit bewonderenswaardig, echter de primaire verantwoordelijkheid voor een deugdelijke ondersteuning van het AT ligt op het niveau van de KC en de minister van Justitie.

Op basis van het voorgaande is de Raad van mening dat deze situatie gezien de taakstelling onacceptabel is en het AT qua personele, materiële en financiële capaciteit onvoldoende toegerust is om de opgedragen werkzaamheden op een zo veilig mogelijke manier en daardoor juist uit te voeren.

²⁶ Op grond van artikel 31 lid 3, onder c, Rijkswet Raad voor de rechtshandhaving, zijn delen van dit rapport niet openbaar gemaakt.

Personeel: capaciteit

De AT medewerkers werken *fulltime* binnen het KPSM in hun eigen taak en vervullen de AT-werkzaamheden als nevenfunctie. De personele situatie die ontstaat door de tijd die nodig is voor het uitvoeren van de *fulltime* functie, aangevuld met AT-gerelateerde inzet en training zorgt voor een onevenredig hoge werkdruk voor een relatief kleine groep mensen.

De Raad tekent hierbij aan dat hij geen overzicht heeft ontvangen van de AT-inzet over de periode 2018-2023. Hierdoor heeft hij zich specifiek op basis daarvan geen onderbouwd beeld kunnen vormen van de op basis van de overige informatie naar voren gekomen verhouding tussen de AT-werkzaamheden en de eigenlijke werkzaamheden van de AT-leden.

De nijpende personele situatie wordt nog verergerd doordat de personele capaciteit van het AT niet op de beoogde sterkte is, slechts een geringe personeelsgroei heeft gekend de laatste jaren en de verwachte uitstroom van personeel in de nabije toekomst. Het feit dat in een aantal gevallen AT-personeel de gemaakte overuren alleen gecompenseerd krijgt in 'time back', die door de capaciteitsproblemen bij het KPSM moeilijk op te nemen zijn, is een extra belasting.

Deze situatie is volgens de Raad dusdanig belastend voor deze relatief kleine groep politiemensen dat het risico van uitval groot is. De Raad meent daarom dat naast de reeds bestaande werving en selectie van leden, onderzocht moet worden of andere lokale oplossingen gevonden kunnen worden voor het tekort aan en belasting van de huidige personele capaciteit. De Raad denkt dan bijvoorbeeld aan mogelijke potentiële politieke kandidaten van andere justitiële organisaties.

Personeel: eisen en selectieprocedure

Gezien het specifieke karakter van de AT-werkzaamheden stelt de bestaande selectieprocedure voor het AT hoge eisen aan potentiële kandidaten, onder meer op het gebied van fysieke- en mentale gesteldheid. Deze eisen blijven ook na aanstelling bij het AT gelden voor de betrokken medewerkers en komen structureel naar voren tijdens opleidingen en trainingen. De Raad vindt dat deze werkwijze duidelijkheid creëert voor het AT-personeel en ook preventief werkt in het op voorhand voorkomen van fysieke- en/of mentale problemen bij potentiële AT-medewerkers.

Personeel: opvang en begeleiding

In het verlengde van het hiervoor gestelde is er binnen het KPSM en het AT intensieve aandacht voor het specifieke en stressvolle karakter van de AT-werkzaamheden. Naast een stevige onderlinge sociale controle en onderlinge opvang is er sprake van een verhoogde aandacht voor beoordeling en evaluatie van de AT-medewerkers.

Als de noodzaak daartoe bestaat kan een AT-medewerker een beroep doen op de bedrijfsopvang en sociaal/medische of psychologische begeleiding die bij het KPSM aanwezig is. De Raad vindt deze procedure met betrekking tot de opvang, begeleiding en overige eisen die worden gesteld aan AT-personeel vooraf, tijdens en na hun werkzaamheden een positieve bijdrage opleveren aan het functioneren van het AT.

In voorkomend geval kunnen fysieke of mentale problemen, veroorzaakt door het specifieke en stressvolle karakter van de AT-werkzaamheden, echter leiden tot rechtspositionele gevolgen voor de betrokken medewerker. Gezien deze potentiële consequenties is het naar de mening van de Raad in het belang van de gezondheid, duidelijkheid en rechtszekerheid van de leden van het AT als de bestaande procedures schriftelijk worden vastgesteld.

Opleidingen

Opleidingen en trainingen van het AT vinden zowel lokaal, regionaal binnen het Koninkrijk als internationaal en mede door middel van samenwerking structureel plaats. Gezien de taakstelling zijn doorlopende opleidingen en trainingen volgens de Raad een voorwaarde om de werkzaamheden op een zo veilig mogelijke manier te kunnen blijven uitvoeren. Hier kan aldus niet financieel op bezuinigd worden. De Raad ziet dat deelname aan dergelijke trainingen echter nog te vaak afhankelijk is van de financiële mogelijkheden van het korps.

De trainingen kenmerken zich door de nadruk op fysieke en mentale beproevingen en het stelselmatig beoefenen van vaardigheden (schietsvaardigheid, zelfverdediging) en theoretische en praktijk procedures. De Raad is van mening dat de bestaande samenwerking op het gebied van trainingen en de wijze en inhoud van de verschillende opleidingen en trainingen positief bijdragen aan de kwaliteit van de werkzaamheden van het AT en de veiligheid van de AT-medewerkers.

4.1.4 Aanpak en Sturing

Op welke wijze is de aanpak van de inzet en de taakuitvoering van het AT georganiseerd? In hoeverre en op welke wijze vindt sturing plaats met betrekking tot de inzet en de taakuitvoering van het AT?

Het bevoegd gezag over een AT inzet en de toestemmingsprocedure met betrekking tot de inzet en bewapening van het AT zijn wettelijk vastgelegd. Een verzoek tot inzet van het AT, de operationele bevelvoering, de voorbereidende fase en de uiteindelijke inzet van het AT zijn gebaseerd op vastgestelde, stelselmatig beoefende en geëvalueerde procedures. Deze procedures zijn gebaseerd op de in Nederland vastgestelde en vastgelegde (geheime) procedures van de DSI en zijn voor het AT zelf niet schriftelijk vastgelegd.

Hoewel de Raad de procedures van de DSI niet kon inzien heeft hij op basis van de interviews sterk de indruk dat de procedures bij alle leden van het AT bekend zijn. Het lijkt de Raad, mede vanwege de soms voorkomende lokale afwijkingen, goed als de procedures alsnog schriftelijk vastgelegd worden. Er staat volgens de Raad niets in de weg om deze documenten – net als bij de DSI – vertrouwelijk of geheim te behandelen.

Het KPSM is wel bezig de inrichting, inzet en taakuitvoering van het AT vast te leggen in een 'regeling arrestatieteam en observatieteam', maar dit is nog niet afgerond. Nu het concept zich in verdergaande fase bevindt meent de Raad dat dit op de kortst mogelijke termijn geformaliseerd kan worden met inachtneming van het bestaande wettelijke kader.

Het OM heeft een beslissende stem bij de feitelijke inzet van het AT. De Raad acht het wenselijk dat de toestemming van het OM wordt vastgelegd. Tijdens iedere inzet van het AT vindt sturing en monitoring plaats door de KC, commandant- en sectiecommandant-AT.

Elke actie en eventuele bijzonderheden worden schriftelijk vastgelegd ten behoeve van verantwoording. Ook vindt er een evaluatie plaats van de inzet en de uitvoering. De informatiehuishouding van het KPSM is zodanig ingericht dat het ondersteuning biedt aan de AT-werkzaamheden. De Raad meent dat deze wijze van monitoring, sturing, verantwoording, evaluatie en ondersteuning van de informatiehuishouding bijdraagt aan een goede aanpak van het AT.

De Raad is voorts van mening dat betrokkenheid bij het KPSM van een goed toegerust MvJ ook van belang is voor het AT. Dit geldt met name met betrekking tot ondersteuning in het kader van regelgeving en beleid met betrekking tot de behoefte aan en aanschaf van materieel, training, samenwerking, rechtszekerheid en continuïteit. De Raad heeft al vaker aandacht gevraagd voor de nodige versterking van het MvJ en herhaalt dat hier.

Gezien de taakstelling van het MvJ, en het belang van de eerbiediging van de grondrechten van Sint Maartense burgers is in dit kader de eerder genoemde uitspraak van het EHRM van belang. De in deze uitspraak nadrukkelijk aangegeven specifieke verantwoordelijkheid voor het bestaan en functioneren van speciale politie-eenheden zoals het AT geldt niet alleen voor de organisatie van speciale eenheden en de mensen die daar deel van uitmaken, maar ook voor de operationele en bestuurlijke autoriteiten die verantwoordelijk zijn voor deze eenheden (zie ook hoofdstuk 2). Het voorgaande geldt aldus ook voor het AT in Sint Maarten.

De Raad is van mening dat het AT – ondanks de capacitaire beperkingen (zie paragraaf 4.1.5.) en het feit dat er nog enkele zaken verbeterd moeten worden – in de kern op niveau traint, haar werkzaamheden professioneel uitvoert en duidelijk intern wordt aangestuurd door de bevelvoerders van het KPSM. Op het gebied van externe aandacht van de bestuurlijke autoriteiten en ondersteuning van het AT hierdoor is er volgens de Raad nog winst te behalen.

In het onderzoek zijn ook onachtzaamheden op het gebied van geheimhouding van informatie en afscherming van werkwijze en identiteit van AT-leden binnen verschillende ministeries naar voren gekomen. Met name dit laatste brengt volgens de Raad onverantwoorde en onaanvaardbare risico's met zich mee voor de AT-leden.

Een dergelijke handelwijze impliceert onvoldoende bewustzijn bij de overheid voor haar verantwoordelijkheden op het gebied van grondrechten van burgers, de rechten en veiligheid van de AT-leden en de benodigde financiële, personele en materiele capaciteit die voortkomen uit het bestaan van een professioneel AT. De Raad meent derhalve dat het voorgaande met prioriteit geadresseerd moet worden.

4.1.5 Samenwerking

In hoeverre en op welke wijze is er sprake van samenwerking met andere organisaties door het AT?

Op Sint Maarten is er geen sprake van een lokaal netwerk van elkaar ondersteunende speciale eenheden die in voorkomend geval in onderlinge samenwerking verschillende (levensbedreigende) situaties het hoofd kunnen bieden. Het AT is hierdoor gedwongen om (in eerste instantie) zelfstandig in gevarieerde (potentieel) levensbedreigende situaties met betrekkelijk weinig geweld de AT-werkzaamheden te verrichten.

Het AT doet in het kader van de inrichting en de inzet vrijwel structureel een beroep op ondersteuning van andere onderdelen van het KPSM en werkt in voorkomend geval samen met (justitiële) organisaties op lokaal niveau zoals de gevangenis in Point Blanche, de Koninklijke Marechaussee, de mariniers of het RST.

Op koninkrijksniveau werkt het AT al langere tijd nauw samen met de politieacademie, de DSI en de AT's van de andere landen in het Caribisch deel van het Koninkrijk. Hierbij wordt over en weer intensief gebruik gemaakt van de aanwezige expertise, capaciteit en informatiedeling. De Raad moedigt samenwerking altijd aan, zo ook in dit geval. Echter vraagt de Raad – net als in eerdere onderzoeken – er wel aandacht voor dat om over en weer goed te kunnen samenwerken het nodig is dat het KPSM en in het verlengde daarvan het AT over de benodigde financiële, materiele en personele capaciteit moet beschikken om dit goed te kunnen bewerkstelligen.

Door deze intensieve samenwerking binnen het Koninkrijk is er door middel van regelmatig overleg en mondelinge afspraken duidelijkheid over wanneer en op wie een beroep kan worden gedaan. Dit is ook van groot belang gezien de capaciteitsproblemen bij het KPSM en het AT. De bestaande samenwerking op koninkrijksniveau is momenteel op informele basis georganiseerd. De Raad is van mening dat een formele schriftelijk basis voor de samenwerking in het belang van de (continuïteit van de) kwaliteit, de uitwisselbaarheid en rechtszekerheid van alle betrokkenen zou zijn.

4.2. Beantwoording centrale onderzoeksvraag

In hoeverre is het AT toegerust om zijn taken uit te voeren en op welke wijze wordt aan deze taakuitvoering vormgegeven?

Het Korps Politie Sint Maarten (KPSM) beschikt over een arrestatieteam (AT) dat kan worden ingezet bij (potentieel) levensbedreigende situaties (tegen de politie of anderen). De inzet van een AT is het uiterste geweldsmiddel van de politie en dient, gezien de geweldsmiddelen waarover een AT kan beschikken, met waarborgen omkleed te zijn.

Gelet op de bijdrage die het AT levert aan de handhaving van de rechtsorde en aan de veiligheid voor burgers en opsporingsambtenaren is het van eminent belang dat de noodzakelijke randvoorwaarden voor een veilig en professioneel functioneren van het AT

aanwezig zijn. Uit dit onderzoek blijkt echter dat bepaalde randvoorwaarden die van belang zijn voor de AT-werkzaamheden onvoldoende aanwezig zijn.

Hoewel de wettelijke basis en de procedures (in de kern) op orde zijn, zijn de personele, materiële en financiële capaciteit van het KPSM om een AT in stand te houden volgens de Raad ontoereikend en moeten deze verbeterd worden. Ten aanzien van de voorgaande genoemde capaciteit concludeert de Raad daarom dat het AT onvoldoende toegerust is om de werkzaamheden uit te voeren. Voor wat betreft de wettelijke basis en gehanteerde procedures is het wel voldoende toegerust.

De Raad stelt op basis van het onderzoek verder vast dat het AT op Sint Maarten zijn werkzaamheden, ondanks de ontoereikende omstandigheden, feitelijk alleen kan uitvoeren dankzij twee belangrijke en positieve aspecten. Dit is enerzijds doordat de meest voorkomende procedures in de verschillende AT-opleidingen aangeleerd en stelselmatig beoefend worden, waarbij deze opleidingen worden gefaciliteerd door de verschillende samenwerkingsverbanden van het AT op lokaal, regionaal en koninkrijksniveau.

De samenwerkingsverbanden op koninkrijksniveau vormen de basis voor kwalitatief goede opleidingen, onderlinge ondersteuning en uitwisselbaarheid. Dit werpt volgens de Raad zijn vruchten af voor wat betreft de wijze waarop aan de taakuitvoering in de praktijk vorm wordt gegeven.

Anderzijds is dat door de inzet van de individuele politiemensen die direct en indirect betrokken zijn bij het AT. Het blijkt dat de politieambtenaren die deel uitmaken van het AT, alsmede de politieambtenaren die verantwoordelijk zijn voor de operationele aansturing van het AT, in zeer hoge mate voldoen aan de aan hen gestelde fysieke en mentale eisen. Sterker nog, de Raad is van mening dat de uitvoering en de operationele aansturing van de AT-werkzaamheden zich kenmerkt door toewijding, creativiteit, improvisatievermogen en ter zake dienende deskundigheid.

Tenslotte is de Raad ervan overtuigd dat, gezien de aard van de werkzaamheden en de daarbij behorende risico's van een AT, hoge eisen moeten worden gesteld aan de organisatie van een arrestatieteam en aan de mensen die daarvan deel uitmaken. Echter lijkt het bewustzijn bij de bestuurlijke autoriteiten met betrekking tot hun verantwoordelijkheid voor het goed en veilig functioneren van een AT (te) laag en zeker vatbaar voor verbetering. Het zou volgens de Raad vanzelfsprekend moeten zijn dat de hoge eisen ook gelden voor de bestuurlijke autoriteiten die uiteindelijk verantwoordelijk zijn voor de werkzaamheden van een AT.

Sint Maarten is een klein land met grootstedse (criminele) ontwikkelingen en grootstedse problemen en als de politie (en dus ook het AT) hun werk niet (kunnen) doen is de schade, en dus de kosten, voor de samenleving op termijn alleen maar hoger. De Raad vraagt daarom de aandacht van al de daarvoor verantwoordelijken zodat het AT zijn werkzaamheden op een zo veilig mogelijke manier kan (blijven) uitvoeren.

4.3 Aanbevelingen

De Raad beveelt de minister van Justitie van Sint Maarten het volgende aan:

	Aan de minister van Justitie
1.	Regel op basis van de Landsverordening politie de organisatie en taken van het AT.
2.	Formaliseer beleid dat de opvang, begeleiding en rechtspositionele kaders voor het AT personeel regelt.
3.	Zorg voor een toereikend financieel budget om de organisatorische, personele en materiele randvoorwaarden van het AT structureel te verbeteren.
4.	Neem zo spoedig mogelijk maatregelen om de geheimhouding en afscherming van AT gerelateerde informatie en werkwijze binnen de verschillende ministeries te bewerkstelligen.
5.	Zorg dat het ministerie zijn wettelijke taak voor de voorbereiding van beleid en wet- en regelgeving met betrekking tot aangelegenheden welke het ministerie raken zoals verwoord in artikel 15 van de LIOL vervult.
	Aan de minister van Justitie, ten behoeve van het Korps Politie Sint Maarten
6.	Leg het reeds ingezette traject binnen het KPSM omtrent de aanpak, inrichting, inzet en taakuitvoering van het AT schriftelijk vast.
7.	Geef de korpschef een operationeel werkbudget en financieel mandaat om bij bijzondere omstandigheden met dit budget te werken.
8.	Zorg voor een formele schriftelijke basis voor de bestaande samenwerking en ondersteuning met betrekking tot AT-opleidingen en samenwerking in Koninkrijksverband.
9.	Onderzoek lokale mogelijkheden binnen de rest van de justitiële keten om geschikte personele capaciteit voor het AT te werven en op te leiden.

Bijlage 1

Wet- en regelgeving en overige informatie

- Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden;
- Staatsregeling van Sint Maarten;
- Rijkswet politie;
- Landsverordening Politie Sint Maarten;
- Landsverordening inrichting en organisatie landsoverheid;
- Het Wetboek van Strafvordering van Sint Maarten;
- Landsverordening houdende nadere voorzieningen op het stuk van wapens;
- Uitrustingsregeling voor de politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba
- Onderlinge regeling houdende kwaliteitseisen, opleidings- en trainingsvereisten politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba;
- Landsbesluit, houdende algemene maatregelen, houdende de ambtsinstructie voor de politie en de buitengewone agenten van politie en regels met betrekking tot de maatregelen waaraan rechtens van hun vrijheid beroofde personen kunnen worden onderworpen voor Sint Maarten;
- Landsbesluit, houdende algemene maatregelen, houdende regels over de rechtspositie van ambtenaren van politie van het Korps Politie Sint Maarten;
- Landsbesluit, houdende algemene maatregelen, ter uitvoering van artikel 4, derde lid van de Politieregeling 1999
- Landsbesluit, houdende algemene maatregelen, ter uitvoering van artikel 10, onder e, van de Politieregeling 1999 (Landsbesluit opleidingen politiepersoneel)
- Ministeriële regeling ter uitvoering van artikel 16, tweede lid, onder d, van de Politieregeling;
- Inrichtingsplan KPSM (2010);
- Inrichtingsplan KPSM herzien (2012);
- Besluit beheer politie (Nederland);
- Regeling Dienst speciale interventies (Nederland);
- Circulaire en Regeling Aanhoudings- en ondersteuningseenheden (AOE's; Nederland).
- Concept kaderregeling Arrestatie- en Observatieteam KPSM.
- Relevante rapporten van de Raad voor de Rechtshandhaving.

Colofon

Raad voor de rechtshandhaving

Juancho Yrausquin Blvd 26, Unit 3A | Philipsburg | Sint Maarten

info@rrh-sxm.org

www.raadrechtshandhaving.com

December 2023